

Maandschrift voor Bijenteelt

58e JAARGANG
No. 4

APRIL
1956

VERSCHIJNT
MAANDELIJKS

Raampjes en Kunstraat

De maten van de broed- en honingkamerraampjes zijn door de Normalisatiecommissie vastgelegd. Deze maten houden wij precies aan. Het genormaliseerde simplexraam heeft een zaagspleet in de bovenlat. Het merendeel der imkers gebruikt echter tegenwoordig ramen zonder zaagspleet.

In ramen zonder zaagspleet worden de draden tussen boven- en onderlat gespannen. Niet meer, zoals vroeger, tussen de beide zijlatten.

De twee buitenste gaatjes komen $1\frac{1}{2}$ cm van de zijlat. De afstand tussen deze beide gaatjes in drieën verdelen. We krijgen dus vier draden in het raam.

Wilt U meer van het inzetten van kunstraat in de ramen weten? Bij elke bestelling kunstraat zenden wij gratis een volledige handleiding.

Als U raampjes bestelt, geeft U dan even op of U ze met of zonder zaagspleet wenst? En als U kunstraat bestelt, geeft U dan even op of het voor ramen met of zonder zaagspleet is?

Broedkamerramen, met of zonder zaagspleet

per 100	f 19,50
per stuk	f 0,20

Honingkamerramen, met of zonder zaagspleet

per 100	f 19,—
per stuk	f 0,19½

Afstandblikjes, per 100 f 2,25; per stuk . . . f 0,02½

Kunstraat, broed- of honingkamerformaat, p. kg f 7,—.

In een kg kunstraat zitten ongeveer 19 vellen broedkamer- of 28 vellen honingkamerformaat. Voor raampjes zonder zaagspleet kan de kunstraat iets kleiner zijn en daarvan hebt U er in een kg één meer. Het gebruik van raampjes zonder zaagspleet is in de praktijk dus goedkoper dan het gebruik van ramen met zaagspleet.

Vraagt U onze geïllustreerde prijscourant 1956 even aan? Een briefkaartje en overmorgen hebt U hem in huis. U vindt er alles in wat U nodig hebt.

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

Tel. 2863

Giro 823276

KORT VERSLAG

van de vergadering van het bestuur van de
Stichting Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij
in Nederland op 10 maart 1956 te Utrecht.

Alle bestuursleden, de verenigingssecretarissen en de adviserende leden dr. Minderhoud en ir. Mommers waren aanwezig.

Voorzitter: mr. L. R. J. ridder van Rappard.

Secretaris: J. Andriessen.

De heer H. G. Maagendans te Arnhem wordt, als bestuurslid, aangewezen door de V.B.B.N., geïnstalleerd. Medegedeeld wordt dat in de fruittelers tijdschriften de regeling voor het „reizen” met bijen, voorjaar 1956, zal worden gepubliceerd en uit een ingekomen stuk blijkt, dat de balans en verlies- en winstrekening van 1954 door het Ministerie zijn goedgekeurd.

De volgende stukken voor het Instituut voor Bijenteelt-onderzoek te Wageningen worden goedgekeurd: verslag 1954, suppletoire begroting 1956 en begroting 1957. Ten aanzien van verslagen van dit instituut krijgt de directeur de bevoegdheid de voor publiciteit in aanmerking komende resultaten van onderzoek in de maandschriften e.d. te publiceren. Verder blijkt, dat het instituut tegen de a.s. winter een meer geschikte huisvesting zal krijgen. Er zal voor het personeel van het instituut een pensioenvoorziening komen.

Voor de Proefbijenstand „Ambrosiushoeve” te Tilburg worden de volgende stukken goedgekeurd: verslag 1955, begroting 1957. De directeur zal ten aanzien van publicaties uit het verslag dezelfde gedragslijn volgen als voor het I.B.O. Er zal een proef worden genomen met een veld asperges. Ook voor het personeel van de proefbijenstand zal naar een pensioenregeling worden omgezien.

Besloten wordt voorlopig niet over te gaan tot het onderbrengen van de 2 instituten in afzonderlijke stichtingen.

De voorzitter en de secretaris zullen in de maand maart een informatieve bespreking voeren met het Landbouwschap inzake de instelling van de afdeling bijenteelt. Kennis wordt genomen van de regeling van de suiker-verstrekking in 1956 en van de regeling van verstrekking van twee bijenkasten aan daarvoor in aanmerking komende imkers, die met goed gevolg in het winterhalfjaar 1954/1955 een cursus bijenteelt voor beginners volgden.

De bedrijfsraad zal op het Internationaal Congres voor Bijenteelt te Wenen vertegenwoordigd worden door de voorzitter, secretaris en de heer Maagendans.

Uitvoerig wordt besproken of het doel en nut heeft en mogelijk is om een prijsvraag in te stellen naar de voor ons land meest geëigende bedrijfsmethode. Het standpunt is dat het praktisch onmogelijk zal zijn om langs deze weg tot een goed inzicht te komen. De instructieve kleurenfilm „Bijenhouden met succes”, die ter vergadering als primeur gedraaid wordt, bedoelt een goede bedrijfsmethode (Aalster) aan te geven. Aan deze instructie wil men zich voorlopig houden. De film zal geleidelijk in roulatie worden gebracht. Verder wordt nog medegedeeld, dat de film te danken is aan het initiatief van de bedrijfsraad, dat zij betaald wordt door het

rijk, dat ir. Mommers het scenario schreef (in samenwerking met dr. Minderhoud, Groenveld en Andriessen) en dat de cineast was Jaap S. Nieuwenhuis te Enschede. De film zal er bij de imkers wel ingaan.

De vraag kwam naar voren of het Honingbesluit op bepaalde onderdelen gewijzigd dient te worden. Besloten wordt hierover deskundigen te raadplegen.

De heer J. Heemskerk te Oeffelt krijgt gelegenheid om zijn ideeën ten aanzien van het zwermen uiteen te zetten en zegt toe deze ten gerieve van de bestuursleden B.B.N. uitvoeriger op papier te stellen.

van Horen en Zien

TOCH NOG 5000.

Toen ik 8 maart j.l. mijn kasten vluchtig nakeek zag ik dat ze alle in orde waren behalve een; want daar lagen 5000 dode bijen als heuvelruggen tussen de ramen op de bodemplank.

Verder was het volk goed. 'k Zag toevallig de moer en zij was aan de leg. Eitjes, larven en een 800 cellen gesloten broed. En nog een 4000 levende bijen over. Bovendien was er ruimschoots eten. Ook in die ramen waar de vele dode bijen tussen lagen. Een raadsel; 5000 dode bijen en in de andere volken nog geen 50.

Over 't raadsel ga je nadenken. Ik laat de bijen altijd op 20 ramen per kast overwinteren. 't Is zo gemakkelijk. Want na 't slingeren van de heidehoning blijft er nog zoveel over in de honingkamerramen, daarom zet ik deze weer op de broedkamers. De bijen bergen er weer zoveel van op in diezelfde ramen. Je kunt ze wel buiten schoon laten maken, doch dat geeft ook grote bezwaren. Ik vertel daar later wel eens een aardige ondervinding van. Mijn conclusie is nu dat het volk, dat niet boven gezeten heeft, toch te veel koude van 18 en 20 graden vorst boven zich gehad heeft. 't Vroor immers even hard binnen als buiten de kasten en de bijen raakten te verkleumd om bij het voer te komen, al zaten zij er maar enkele centimeters bij vandaan. En zo stierven zij door de koude tenslotte toch nog van de honger.

Wat moeten we doen in het vervolg? Ik weet niet wat u doet, maar als ik voortaan mijn kasten niet enkel kan zetten en het gaat weer zo hard vriezen, dan doe ik er wollen dekens om. Ik wil graag de bijen houden die ik heb.

Op 4 maart j.l. zag ik in een volk, dat ik even op 't voer inspecteerde, enkele jonge bijen, gesloten broed, larven en eitjes. Dit is normaal niets bijzonders. Ik heb eind januari wel jonge bijen gehad. Begon de moer dus de eerste week in januari in leggen; doch toen was het zacht weer. Maar nu moet de moer van deze kast ca. 12 februari begonnen zijn. Het vroor hier toen 18 graden. Bijna Poolkoude.

Begrijp je bijen en je begrijpt het heelal. ◇

UIT DE AFDELINGEN

AFD. NIEUWER-AMSTEL

Verslag jubileumavond

Op 16 maart vierde de afdeling Nieuwer-Amstel haar 25 jarig bestaan. De organisatie van deze avond heeft de feestcommissie menig zweetdruppeltje gekost, maar gelukkig was hun arbeid niet tevergeefs. Zij ondervonden bovendien krachtige medewerking van vele leden, wat dus de goede sfeer die er in de afdeling heerst, bewijst. In zijn openingswoord huldigde de voorzitter, de heer Ph. van de Pol, de vier oudste leden van de afdeling, nl. de heren Meister, Weener, Schuring en Holterman, die als herinnering aan deze avond het verenigings-insigne werd aangeboden.

Het H.B.lid de heer R. ter Brugge had bericht gestuurd dat hij wegens familie-omstandigheden verhinderd was deze avond bij te wonen. Uit zijn naam werd door de secretaris medegedeeld dat het H.B. aan de afdeling de medaille der vereniging had toegekend. Bovendien

zond de heer Ter Brugge ons uit zijn eigen verzameling een exemplaar toe van de 25 jaar oude jaargangen van het Groentje en de „Practische Imker”. Dat een en ander zeer op prijs werd gesteld, behoeft geen nader betoog.

Na de opening ontwikkelde zich een gezellig programma waarin vooral de vertoning van de bijenfilm „Het Zonnevolk” en „het praatje met een grappje” van de oud-voorzitter de heer Schuring veel succes oogstten, evenals trouwens de goochelaar en de conferencier.

In de pauze werd een grote verloting gehouden met vele prachtige prijzen door leden en winkeliers beschikbaar gesteld. Enkele dames o.l.v. de kelder-imker de heer H. Wolff zorgden voor een heerlijk kopje koffie. Het geheel werd omlijst door piano-, accordeon- en tape-recordermuziek. Een afwisselend programma dus. In zijn slotwoord dankte de voorzitter allen die tot het slagen van deze avond hadden medegewerkt en pas tegen middernacht keerden de bezoekers huiswaarts.

O. B. DE KAT, secr.

JAAGKIEPS-RAADSEL

In de vorige Jaagkieps werd een raadsel opgegeven. Het antwoord luidt: de zwerm bestond uit 72 bijen.

Ons 69-jarig lid de heer A. J. Kuypers te Eindhoven zond ons de juiste oplossing met de berekening toe. Hulde!

De heer Kuypers paste de Aalster methode al drie jaar toe voordat die gepubliceerd werd, hij probeerde de Snelgrove-methode voordien en gaat nu de fabrieksmethode van de heer de Haan toepassen. De Aalster methode vindt hij het eenvoudigste.

Te optimistisch?

NIET ZEGGEN, MAAR DOEN

In het Groentje van februari hebben wij gesteld: elk lid brengt één nieuw lid aan. „Dat is veel te optimistisch, veel te hoog gegrepen”, hoorden wij zeggen. Ja, dat is mogelijk, maar toch hangt het er maar vanaf welke actie de afdelingen, de individuele leden gaan ontketen. Ontketenen! Zeer zeker, want hier helpt geen slap gedoe, geen gepeuter. Hier moet worden aangepakt, hier moet iets groots worden verricht (wie zei dat ook weer?). Met die gedachte is alles mogelijk. Hebben wij zo iets al eens geprobeerd? Kennen wij eigenlijk onze eigen krachten wel? Lazen wij niet in ons Groentje van december j.l., dat een betrekkelijk kleine afdeling, als Dordrecht is, een jubileumavond heeft georganiseerd waar meer dan 400 bezoekers blijk van hun belangstelling hebben gegeven? Zouden deze en dergelijke afdelingen, wanneer zij eenzelfde werkracht, activiteit en enthousiasme opbrengen, haar ledental niet royaal kunnen verdubbelen? Och kom, waar een wil is, is een weg. Dan gebeurt het. Lees ook nog eens ons laatste Groentje over de vele activiteiten die afdelingen kunnen ontplooiën.

Laat ieder lid eens beginnen in eigen omgeving rond te speuren, zoals onze bijen, op zoek naar een drachtbron. Familieleden, vrienden, kennissen. Er is er altijd één tussen die of voor de natuur in het algemeen of voor de bijen in het bijzonder voelt. Zij behoeven slechts een klein stootje om over het dode punt te worden heen geholpen. Eerst lid, dan bijenhouder of omgekeerd.

Hoe wij dat moeten doen? Daar is geen vast schema voor te geven. Ieder doet het op zijn manier. We zouden ook eens kunnen beginnen eind mei, begin juni, wanneer de zwermen komen, één zwerm aan zo'n bijenhouder in spé weg te geven. Weggeven? Ja, gratis, voor niks, cadeau. Maar dan onder voorwaarde, dat hij of zij lid wordt van de vereniging. „Wel ja, moet ik nog een zwerm weggeven ook? Laten zij, die bijen willen gaan houden maar een zwerm kopen. Dat heb ik ook moeten doen”.

Zo zou men inderdaad kunnen redeneren. En dat *doen* er ook velen. Alleen dat zijn geen *echte* bijenhouders, want de echte zijn uit ander hout gesneden. Die zeggen niets, maar doen, omdat zijzelf zoveel geluk in de bijenhouderij vinden en anderen daar gaarne deelgenoot van willen maken. Ook om onze vereniging groot te maken, vooral nu, tegen de tijd waarop zij haar 60-jarig bestaan hoopt te herdenken.

Bijenhouders zijn anders dan andere mensen. Zij staan dichter bij de natuur en denken daarom verder en dieper door dan zoveel anderen. Maar laten we daar dan ook blijk van geven. Laten wij allen onze schouders eens onder deze opgaaf zetten. Ieder lid één nieuw lid! Het kan!

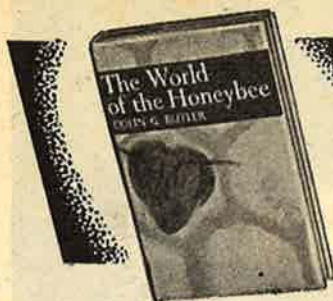
Bouwen wij, zoals onze nijvere bijen doen, altijd door, zonder ophouden. Onderschat daarbij uw krachten niet.

V.

2 juni: Algemene Vergadering te Utrecht.

Half juni—eind juli: Bevruchtungsstation Schiermonnikoog opengesteld.

28 juli: Imkersdag en Nationale Honingtentoonstelling te Apeldoorn.

De Wereld van de Honingbij

(Vervolg)

Evenals het vergaren van stuifmeel op een bepaalde manier schijnt te zijn verbonden aan de behoeften aan voedsel van het volk in zijn geheel, die natuurlijk bestaat uit de behoeften van de individuen, waaruit het is samengesteld, zo schijnen het afscheiden van was en het bouwen van raten verbonden te zijn met de behoeften van het volk aan ruimte op de raten, om binnenkomende nectar in op te slaan. Wanneer een haalbij naar haar woning terugkeert met een lading nectar, geeft ze het grootste deel daarvan aan de huisbijen over om het in honing om te zetten en het daarna op te bergen.

Als er nu weinig ruimte op de raten beschikbaar is om deze nectar op te slaan, zijn de huisbijen gedwongen dit tijdelijk in hun eigen honingblaasjes vast te houden. Nu schijnt het, dat wanneer een bij urenlang als honing-reservoir moet dienen, ten slotte een aanzienlijk gedeelte van de zich in de nectar bevindende suiker wordt verwerkt en dat dit het overvloedig afscheiden van waschubjes door de wasklieren tot gevolg heeft. Vooropgesteld, dat er voldoende plaats in de kast of nestruimte is, om de bijen in staat te stellen zich over de oude raten uit te breiden en er nog meer nieuwe bij te bouwen, dan doen zij dit. Dus door deze eenvoudige opeenvolging van gebeurtenissen wordt voldoende ruimte op de raten ontwikkeld, als en wanneer dit nodig is, om het „overschot” aan honing op te bergen. Het geheel wordt automatisch en uitermate doeltreffend tot stand gebracht. Hoe groter de hoeveelheid verzamelde nectar, des te groter is het overschot boven het nodige voor onmiddellijk gebruik, en des te groter is de benodigde opslagruimte. Hoe groter de benodigde opslagruimte is boven de reeds beschikbare, des te langer worden de huisbijen gedwongen hun lichamen als tijdelijke vergaarbakken te gebruiken. Hoe langer de bij haar lichaam gebruikt als bewaarplaats van nectar (of een suikeroplossing) hoe meer van de zich daarin bevindende suiker ze omzet, meer dan de noodzakelijke hoeveelheid om het eigen leven en de lichaamsfuncties te onderhouden. Hoe groter de hoeveelheid overgeschoten suiker, die ze omzet, des te groter ook de hoeveelheid was, die ze voortbrengt en dus het ruwe materiaal voor het bouwen van raten.

In het geval, dat de kast onvol-

doende ruimte geeft om meer raten te bouwen, zullen de bijen de waschubjes laten vallen, die ongewild worden voortgebracht als ze meer dan een bepaalde hoeveelheid suiker op een gegeven moment omzetten. We kunnen hieruit concluderen, dat, hoewel de werkverdeling, die onder de werkbijen van elk volk bestaat, niet langer beschouwd kan worden als strikt op de leeftijden van de betreffende bijen te berusten, deze niettemin op een bijna even eenvoudige en automatische manier tot stand komt.

Drie groepen bijen kunnen in elk volk worden opgemerkt, waarvan er 2 duidelijk van elkaar te onderscheiden zijn: de oudere, goed-ingevlogen haalsters en de jonge huisbijen. De derde groep, die voornamelijk uit jonge bijen bestaat, die huistaken in de woning verenigen met halen in het veld, werkt, naar ik geloof, als een verbinding tussen de twee reeds genoemde groepen.

Een bij, die net uit haar cel kruipt, voegt zich *altijd* bij de huisbijen en ze doet pogingen enkele van de huishoudelijke plichten te vervullen, die ze vindt om te doen, terwijl ze haar inspectieronden maakt. De tijdsduur, die elke individuele bij in de groep huisbijen doorbrengt, hangt, naar ik veronderstel, af van de hoeveelheid werk, die ze in de woning te doen vindt. Het soort huiswerk, waaraan ze het meeste van haar tijd besteedt, zal in tamelijk los verband staan tot haar lichamelijke toestand en dus bij benadering tot haar leeftijd. Zodra een bij, behorende tot de huisgroep niet meer in staat is voldoende werk van de soort, waar ze lichamenlijk het beste voor geschikt is, in de kast te vinden, wordt ze waarschijnlijk steeds meer geïnteresseerd in de dansen van de bijen van de goed ingewerkte groep haalbijen of van de „liaison-groep” (verbindings-, overgangs bij) en vroeger of later wordt ze aangeworven als veldbij. Ik veronderstel, dat het in grote mate berust op haar conditie of ze wordt aangetrokken tot stuifmeel- of tot nectardanseressen. Als ze „proteïnegebrek” heeft geleden, zal ze worden aangetrokken tot de stuifmeeldanseressen, eerder dan tot de nectar-danseressen en zodoende zal ze geneigd zijn zelf een stuifmeelhaalster te worden. In het andere geval zal ze de gebruikelijke voorkeur voor nectar vertonen.

Wanneer een bij pas haalbij is geworden, gaat ze vaak door met een

bepaalde mate van huiselijk werk te doen en zodoende krijgt ze directe informatie over de behoeften van haar volk. Als haar volk b.v. tekort aan water of stuifmeel heeft, voelt ze het ontbreken daarvan in haar eigen lichaam en dit noopt haar, wanneer ze er op uittrekt, te proberen de stof, waar gebrek aan is, te verzamelen, en zodoende te helpen het ontbrekende goed te maken.

Indien een bij op deze manier gedwongen wordt stuifmeel te verzamelen en van deze stof een rijke bron vindt, zal ze bij thuiskomst in haar woning dansen en zodoende, zoals we hebben gezien, nog meer stuifmeel-verzamelaarsters aanwerven, totdat het tekort aan stuifmeel in de kast is aangevuld. Natuurlijk moet men goed beseffen, dat zelfs als het volk overvloedig voorraden stuifmeel bezit, toch een bepaalde — soms grote — hoeveelheid door de haalsters wordt vergaard, maar ik geloof, dat het juist is om te zeggen, dat het meeste van dit stuifmeel onopzettelijk door de bijen wordt verzameld, wanneer ze naar nectar zoeken. Soms zal een naar nectar zoekende bij, die onopzettelijk stuifmeel bijeen brengt, inderdaad weigeren dit in haar stuifmeelkorfjes te pakken en het naar huis te slepen.

Indien er noch aan stuifmeel noch aan water gebrek is en als er zelfs geen propolis nodig is, zal een bij gewoonlijk nectar verzamelen. In feite kan het verzamelen van nectar, naar ik geloof, beschouwd worden als de grondslag, als normale haal-activiteit; andere stoffen worden alleen met voorbedachte rade verzameld, wanneer er bijzondere behoefte aan bestaat.

Er zijn bewijzen, dat, als de tijd voortschrijdt en een bij meer en meer een verstokte haalster wordt, ze weldra de huiselijke taken geheel opgeeft en zich voor de rest van haar leven concentreert op halen.

Wanneer er een speciale en dringende behoefte ontstaat aan het vergroten van de groep huisbijen, dan heeft dit plaats ten koste van het haalleger. Ik geloof, dat bijen, behorende tot de groep, die ik de „liaison”-bijen noemde, onder zulke omstandigheden de eerste (heel waarschijnlijk de enige bijen) zijn om tot de huiselijke plichten terug te keren, omdat zij in de gelegenheid zijn er zich van bewust te worden dat er behoefte bestaat aan

meer huisbijen. In werkelijkheid vinden ze dan natuurlijk zoveel in de woning te doen, dat ze weinig tijd hebben om het halen voort te zetten en ze zijn lichamelijk ook beter uitgerust voor dit werk dan oudere, langer uitgevlogen haalsters.

Zodoende komt een opmerkelijke werkverdeling onder werkbijen van elk volk tot stand en wordt deze automatisch geregeld, wanneer de toestanden veranderen en er nieuwe behoeften oprijzen, op zo'n manier, dat de dagelijkse behoeften van het volk doelmatig worden vervuld.

Hoewel de schrijver er geen aanspraak op maakt, dat het bestaan van het gehele mechanisme, dat hij heeft beschreven, reeds voldoende is aangetoond, gelooft hij, dat zijn beschrijving waarschijnlijk in wezen als juist bevonden zal worden: het is werkelijk een zeer wonderbaarlijk ding, dat zo'n klaarblijkelijk ingewikkelde organisatie haar werk zo doelmatig uitvoert door zulke eenvoudige middelen.

HOOFDSTUK 8.

HOE HERKENT EEN BIENVOLK DE AANWEZIGHEID VAN ZIJN KONINGIN ?

Ze zijn verzot op de persoon van hun koningin, wier aanwezigheid absoluut noodzakelijk is voor de welvaart en veiligheid van het geheel.

John Thorley (1765): An Enquiry into the nature, Order, and Government of Bees (Een onderzoek naar de aard, staat en teelt van bijen).

Wanneer iemand de koningin uit een volk honingbijen wegneemt, komen de werkers spoedig tot de ontdekking, dat ze niet meer in de woning aanwezig is. De toestand van het volk verandert van georganiseerde activiteit letterlijk in ongeorganiseerde onrust. Gewoonlijk zal een aantal bijen om de ingang van de woning beginnen rond te rennen, alsof ze naar hun moer zoeken; en wanneer ze op de vliegplank van de kast teruggezet wordt, omringen ze haar snel, betasten haar met hun sprieten, bieden haar voedsel aan en likken haar lichaam. Andere stulpen hun geurklieren uit en verspreiden de geur door er met hun vleugels een luchtstroom over heen te waaiëren. Spoedig gaat de koningin de woning binnen, door enkele van de bijen, die rondom de ingang hebben gerend begeleid, en binnen een paar minuten verspreiden de bijen om de ingang zich en keert de rust weer.

Een ander welbekend teken van

„moerloosheid” is het „huilende” geluid, dat door de bijen van een moerloos volk wordt voortgebracht, als het op de een of andere manier wordt gestoord — zoals bij het openen van hun kast. De oude bijenhouders beschreven dit geluid dikwijls tamelijk fantastisch als het jammeren van de bijen van verdriet over het verlies van hun koningin. Het wordt eenvoudig veroorzaakt doordat een groot aantal van de gestoorde bijen hun geurklieren uitstulpen en een luchtstroom over zich heen waaiëren binnen in de kast, die als klankbord werkt.

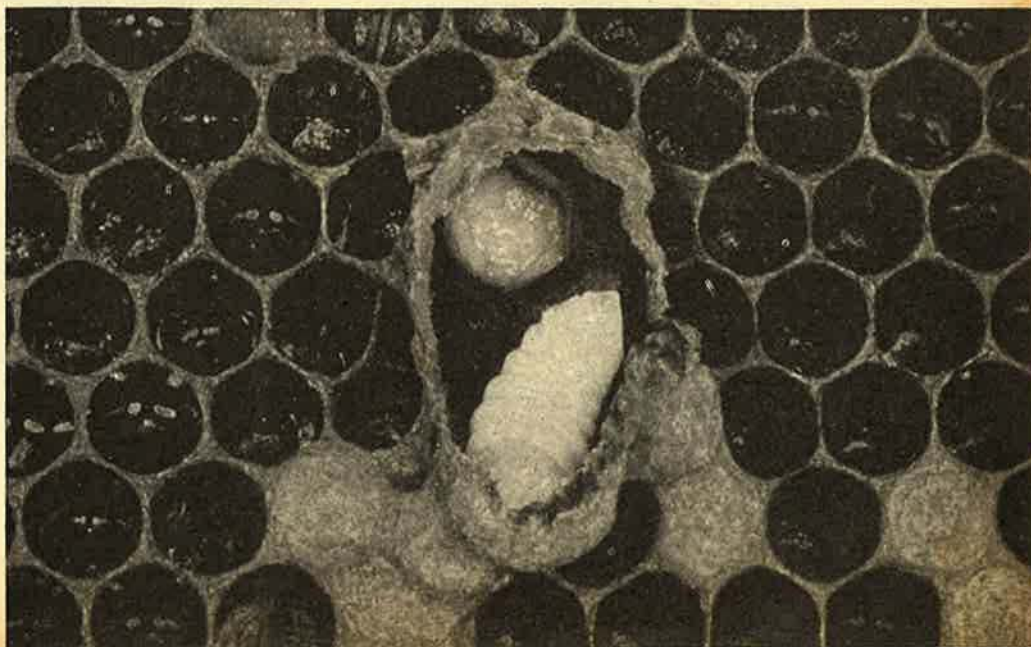
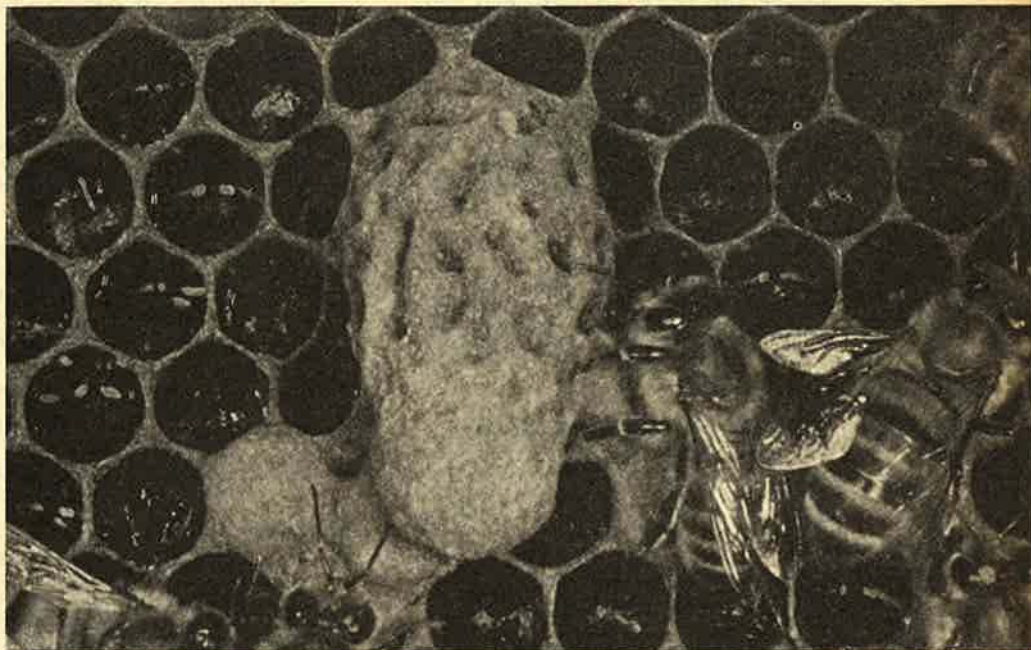
Binnen 12 uren of minder, dikwijls in 3 of 4 uren, vertonen de bijen van een volk, waarvan de moer is verwijderd, gewoonlijk een veel duidelijker teken van moerloosheid. Men kan één of meer broedcellen voor werkbijen, die jonge vrouwelijke larven bevatten, door de bijen gevormd zien voor het maken van redcellen. De larven in één van deze cellen is voorbestemd, als alles goed gaat, de nieuwe koningin van het volk te worden.

Laten we eens aannemen, dat we de

koningin uit een volk hebben genomen en haar in een klein, gazenkooitje hebben gezet. Een uur later ongeveer zien we een aantal bijen opgewonden rondrennen op de vliegplank. We brengen de moer dan over in een ander kooitje en zetten het eerste kooitje op de vliegplank tussen de opgewonden bijen.

Hun reactie is onmiddellijk. Ze beginnen op het kooitje samen te troepen en vele van hen onderzoeken het grondig met hun sprieten (die zowel organen voor smaak, reuk als tastzin bezitten) en belikken het, terwijl andere hun geurklieren openen en waaiëren. Hun onmiddellijke gedrag lijkt inderdaad erg op dat, wat plaats vindt als we de moer zelf teruggeven, behalve dan dat, als er geen koningin aanwezig is, de bijen niet in staat zijn haar te voeren en te likken. Na ongeveer een half uur taant de belangstelling voor het lege kooitje echter aanmerkelijk; en na ongeveer nog een half uur zijn de bijen er niet méér in geïnteresseerd dan in een ander leeg kooitje, dat nooit een moer heeft bevat.

(Wordt vervolgd).

Boven: verzegelde redcel aan de buitenzijde van een raat. Men zou deze kunnen houden voor een cel voor stille moerwisseling, maar als men de cel opent ziet men dat deze is opgebouwd op werkstercellen.

Beneden: een verzegelde redcel, geopend om de volgroeide larve en de oorspronkelijke werkstercel te laten zien.

Ruim drie maal vergroot.

Voor Fruit- en Koolzaadreizigers!

Besputtingen

Zo mogelijk zal in dit nummer nog een verslag worden opgenomen van de besprekingen van de besputtingscommissie van ons hoofdbestuur met de directie van de N.O.P.

Het opsluiten der volken

De bijenwoningen moeten snel en afdoende kunnen worden gesloten als dat nodig is. Vorig jaar haperde daar veel aan.

Soms moeten de volken worden opgesloten tijdens warm weer. Voor luchttoevoer is een reisraam dan noodzakelijk. Op het reisraam wat nat gras leggen om het volk van vocht te voorzien. Boven het reisraam moet het zo donker mogelijk zijn, de opgesloten bijen trekken naar het licht.

Voor de gevolgen van het ontbreken van een goede sluiting en van een reisraam zijn de imkers zelf verantwoordelijk.

Als men de volken gedurende een warme dag moet opsluiten, kan wat aarde op de daken of een andere beschaduwing van de kasten aanbeveling verdienen.

Waarschuwing bij spuiten

De verbouwers van koolzaad en de fruittelers moeten weten, wie ze moeten waarschuwen. Geef een telefoonadres op.

Niet te vroeg reizen

Door omstandigheden kan een besputting vóór de bloei soms wat laat uitvallen. Door niet te vroeg naar het gewas te reizen kan men hierdoor schade voorkomen.

Volken niet IN het gewas plaatsen

De kans, dat de bijen en hun woningen met de spuitstof in aanraking komen is veel geringer als de volken b.v. 100 m van het gewas worden geplaatst.

Rapporteer schadegevallen

- Geef direct een telefoontje aan de consulent.
- Stuur direct een monster van een paar duizend bijen, verpakt in een stevige doos, aan de consulent. Sluit er geen brief bij in, vermeld wel de afzender.
- Verzend tegelijk met het monster een brief met vermelding van alle gegevens, die van belang kunnen zijn. U bent verontwaardigd, maar laat u niet verleiden tot overdrijving.

Adressen:

Ten Noorden van de grote rivieren:
Dr. Ir. A. Minderhoud, Hesselink van Suchtelenweg 4, Wageningen, tel. K 8370 - 2400.

Ten Zuiden van die lijn: Ir. J. Mommers, Bredaseweg 304, Tilburg, tel. K 4250 - 22425.

BIJEN in de boomgaard

Inzake het huren van bijenvolken door fruittelers heeft ook dit jaar weer overleg plaats gehad tussen de Nederlandse Fruittelersorganisatie en de Fruittelers Vakbond K.N.B.T.B. enerzijds en het bestuur van de Stichting Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij in Nederland. In gezamenlijk overleg werden de volgende vergoedingen vastgesteld:

voor kastvolken f 6,— per volk;

voor korfvolken f 5,50 per volk;

Voor bijenvolken, die geplaatst worden in kassen, is de vergoeding vastgesteld als volgt:

voor kastvolken f 15,— per volk;

voor korfvolken f 13,— per volk.

In beide gevallen dienen de kosten voor vervoer der bijenvolken heen en terug in overleg tussen bijenhouder en fruitteler te worden geregeld. Deze vergoedingen zijn vanzelfsprekend slechts bedoeld als een richtlijn, dus als een maatstaf waaraan zowel de fruittelers als de imkers enig houvast kunnen hebben.

Verder werd overeengekomen, dat voor 1956 weer zullen gelden de voorwaarden, die golden voor 1955.

De voorwaarden.

Hier volgen die voorwaarden, in onderling overleg vastgesteld.

Wij willen onze leden met nadruk aanbevelen, zich aan deze voorwaarden te houden.

Verplichtingen van de imker:

- De bijenvolken moeten tijdig in de boomgaard aanwezig zijn, d.w.z. uiterlijk bij het begin van de bloei van de vruchtbomen.
- De verzorging van de bijenvolken geschiedt door of vanwege de imker.
- De volken mogen zonder toestemming van de fruitteler niet worden verwijderd vóór het einde van de bloei.
- De imker moet op verzoek van de fruitteler de volken verspreid plaatsen in de boomgaard. De spreiding zal echter niet verder gaan dan tot groepen van tenminste 5 volken per ha.
- De te verhuren volken moeten voldoen aan de volgende eisen:

A. Korfvolken.

- Het volk moet een bevruchte, leggende koningin hebben.
- Eitjes en broed in alle stadia moeten aanwezig zijn. Verzegeld broed moet zichtbaar zijn.
- Tenminste 3 raten moeten door de bijen zijn bezet.
- Voldoende voedsel moet aanwezig zijn.

B. Kastvolken.

- Het volk moet een bevruchte, leggende koningin hebben.
- Eitjes en broed in alle stadia moeten aanwezig zijn in ten minste 4 raten.
- Het volk moet ten minste op 6 raten zitten.
- Voldoende voedsel moet aanwezig zijn.

Verplichtingen van de fruitteler.

- De fruitteler betaalt de imker vóór het einde van de bloei f 6,— resp. f 5,50 per volk.
- De fruitteler zal zijn vruchtbomen niet spuiten of stuiven met voor de bijen giftige stoffen gedurende de bloei.
- Hij zal er tevens zorg voor dragen dat andere door de bijen druk bezochte planten gedurende de bloei niet in aanraking komen met giftige stoffen. Hij zal het nodige doen om te voorkomen dat sloten of andere drinkplaatsen van de bijen worden vergiftigd.
- De fruitteler zal zorgen dat een behoorlijke standplaats aanwezig is voor de bijenvolken en draagt er zorg voor dat bijenvolken niet verplaatst worden.
- Indien vee in de boomgaard komt moet de fruitteler voor een voldoende afrastering rond de bijenstand zorg dragen.

Controle.

De fruitteler heeft het recht één of meer deskundigen te verzoeken te controleren of de geleverde volken aan de gestelde eisen voldoen. Tijdig zal aan de eigenaar der volken bericht worden gezonden, wanneer de controle plaats heeft.

Arbitrage.

Indien er geschillen zijn, die onderling niet kunnen worden opgelost kan een beroep worden gedaan op de Rijksbijenteeltconsulent of een van zijn assistenten. De uitspraak daarvan is bindend voor beide partijen.

HET LAATSTE NIEUWS VAN DE N.O.P.

1. Op 19 maart liet het zich aanzien, dat het koolzaad in de N.O.P. over het algemeen goed door de winter gekomen is.
2. Het meeste koolzaad ligt in de zuidwesthoek van de polder.
3. Zo nodig zal het koolzaad worden bespoten, waarbij uitsluitend dieldrin zal worden gebruikt.
4. De kever-aantasting begint gewoonlijk langs de rand van het koolzaadveld. Het ligt in de bedoeling zo nodig te beginnen met bespuiting van de rand van de velden. Alleen als het nodig is, zal het hele veld worden bespoten.
5. Een koolzaadbloem is gemiddeld 36 uur open, bij koud weer langer, bij warm weer korter. Normaal is het zo, dat er reeds kort na het spuiten bloemen komen, die zich pas geopend hebben en die dus niet door de spuitstof zijn getroffen. Het aantal van deze niet getroffen bloemen wordt steeds groter en normaal bestaat na 36 uur de gehele bloei uit niet getroffen bloemen.
6. Over de door de imkers te nemen maatregelen zie men de mededeling elders in dit nummer.
7. We voegen daar nog het volgende aan toe: Vele imkers nemen lege kasten of zesraamskastjes mee op reis om daarin kunstzwermen te maken. Deze kastjes bevatten raten, met of zonder voer. Als de bevolkte kasten voor een bespuiting gesloten worden, kan een buitenstaander, die de volken moet openen, niet meer zien welke kasten bevolkt zijn en welke niet, hij trekt dan ook de lege kastjes open. Om dat te voorkomen verdient het aanbeveling om deze lege kasten bij elkaar terzijde te plaatsen met de gesloten vliegaten tegen elkaar aan, zodat men kan zien dat deze kasten niet bevolkt zijn, of, als deze kasten in de rij geplaatst worden, ze duidelijk bij het vliegat het opschrift „leeg” te geven.
8. Wij vernemen, dat de heer Flier niet meer als toezichthoudend imker zal fungeren. We danken hem voor de door hem in het verleden voor de imkers verrichte werkzaamheden.
9. Het adres van de toezichthoudend imker is: **E. Wietsma, Lemsterweg 15, Oldelamer (Fr.)**, telefoon K 5268 (Scherpenzeel Fr.) nummer 261.
De heer Wietsma waarschuwt de imkers tijdig telefonisch voor bespuitingen, zodat de imkers op tijd aanwezig kunnen zijn om zelf hun maatregelen te nemen. Op-gave van het telefoonadres van de reisgroep of de afdeling is dus noodzakelijk. Slechts in uitzonderingsgevallen en alleen als dat overeengekomen is, neemt de heer Wietsma op zich de volken te sluiten en weer te openen.

In het praatje van februari heb ik beloofd nog iets te vertellen over het plaatsen van de volken bij het koolzaad. Nu, we kennen allemaal de vaak straffe winden omstreeks de bloeitijd. We zagen eens een rij van twintig kasten netjes vlak naast elkaar staan. Op het ene eind waren een vijftal kasten, waar geen bij meer uit vloog, terwijl de bijen op het andere einde voor de kasten hingen tengevolge van overbevolking. Elke eigenaar had zijn kasten mannetje aan mannetje naast elkaar gezet, met het gevolg dat de één alle honing, bijen en broed kreeg en de ander niets. Nu doen we het anders. We zetten eerst alle volken uit de wagen en nemen dan, om de beurt, een van Jan, Piet en Klaas. Verder plaatsen we ze met zo mogelijk minstens een meter tussenruimte. Tegenwoordig komt daar nog bij dat we meteen de lege kastjes voor het maken van de kunstzwermen tussen de hoofdvolken plaatsen, waardoor we nog meer afstand krijgen. Vervliegen de bijen, ondanks al deze voorzorgen, toch nog, dan voorkomen we in ieder geval dat de een alles krijgt en de ander niets.

Nu zijn we bij het koolzaad meestal aangewezen op een rechte slootwal. Maar ook als dat niet het geval is, plaatsen we ze niet om en om met het vliegat naar de ene en de andere kant of bij gedeelten wat voor- of achteruit. Vorig jaar hoorden we nog van een collega, die daarvan de dupe geworden was. Van opzet was natuurlijk geen sprake, maar het is fout.

Het uitzoeken van een goede plek voor de volken is een moeilijk werk. De stand van de kasten mag nooit zo zijn, dat de vlucht van de bijen over een reed of stuk land gaat, waarlangs of waarop af en toe paarden of vee gaan. Nog minder over de openbare weg, of over een melkplaats voor de koeien.

Dat de volken op de neus in het koolzaad staan is niet noodzakelijk, zelfs niet gewenst met het oog op mogelijk spuiten. Kan men de volken plaatsen op een erf, waar ze op een beschutte plaats kunnen aanvliegen, dan hindert een paar honderd meter vliegen de bijen niets, leert de ervaring.

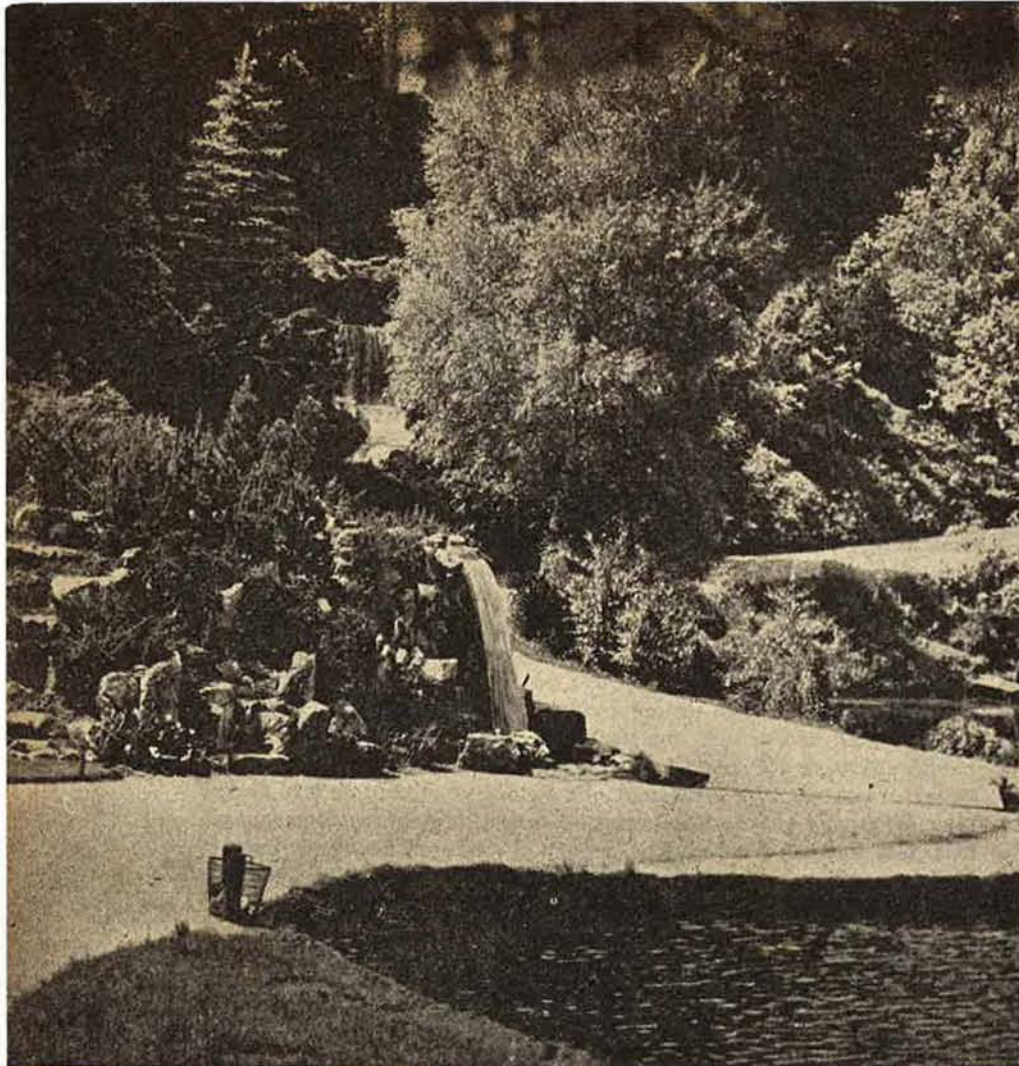
Verder moet de boer even weten dat hij, gedurende de korte tijd dat de bijen bij de boerderij staan, daar dicht bij geen jongvee, geit o.i.d. mag vast zetten. Vooral vóór de vlucht van de bijen is het vastzetten van vee uitermate gevaarlijk. Los lopend vee in de weide is niet zo erg, als het al hinder van de bijen heeft, verwijderen de dieren zich wel.

Zijn alle kasten recht gezet, horizontaal, doch iets voorover hellend, de daken er op, en ook deze vastgezet, dan beginnen we de vliegaten van één eind los te maken. Ten slotte gaan we de boer, of desnoods de boerin, vertellen dat de bijen er zijn. We herinneren hem er nog even aan dat hij ons moet waarschuwen als er gespoten zal worden, we geven hem ons telefoonnummer, zodat hij ons ook van andere bijzonderheden zo nodig snel op de hoogte kan stellen. En dan weer naar huis.

Soms krijg je op de terugreis nog een hagel- of sneeuwbus mee, maar op onze pleisterplaats brandt de kachel en de warme koffie valt er lekker in.

Nu, bijenmannen, tot het volgende praatje. Beste wensen voor een goede oogst en hartelijke groet van

DE BIJENMAN.

Waterpartij Berg en Bos, middelpunt van de toeristische belangstelling.

28 JULI

Imkersdag te Apeldoorn

DE afdeling Apeldoorn valt dit jaar de eer te beurt de Imkersdag te mogen organiseren. Een vererende taak! Ook een moeilijke taak. Immers, de imkersdagen van de laatste jaren hebben zoveel schoons en goeds geboden, dat het niet gemakkelijk zal zijn, onze in dit opzicht verwerende imkers tevreden te stellen, maar toch meent onze afdeling alle imkers uit den lande een geslaagd imkersfeest te kunnen aanbieden. Het is overigens niet de eerste keer, dat Apeldoorn op een imkersdag als gastvrouw mag optreden, want ook in het jaar 1932 mocht onze afdeling de imkersdag organiseren.

Onze woonplaats heeft veel aantrekkelijks. Gelegen vrijwel in het centrum des lands, temidden van onvergelykelyk natuurschoon, gemakkelijk voor eenieder te bereiken, trekt zij jaarlijks tienduizenden bezoekers, die hier rust en verpozing komen zoeken en het is ongetwijfeld een goede gedachte van ons Hoofdbestuur geweest om de imkers dit jaar te Apeldoorn bijeen te brengen.

Apeldoorn, het onaanzienlijke heidedorpje van 100 jaar geleden, is uitgegroeid tot een gemeente van circa 97000 zielen en begint steeds allures te krijgen. In het centrum verrijst het ene monumentale gebouw na het andere, nieuwe woonwijken rijzen als paddestoelen uit de grond, grote industrieën bieden aan talloze ingezetenen werkgelegenheid. Maar wat er ook veranderd is, het natuurschoon is gebleven en kosten noch moeite worden gespaard om de aantrekkelijkheid van onze woonplaats te verhogen. De imkerij is in deze streken van oudsher intensief bedreven en dat het imkeren thans in Apeldoorn nog door zovelen wordt beoefend, is wellicht dan ook meer een kwestie van traditie dan van gunstig drachtgebied, want het moet gezegd worden, dat door het steeds meer in cultuur brengen van woeste gronden een groot deel van de bijenweide verloren is gegaan. In vroeger tijden moet Apeldoorn echter een dorado voor imkers geweest zijn, door de aanwezigheid van uitgestrekte dopheldevelden. De stadsgeschiedschrijver der gemeente Apeldoorn, de heer R. Hardonk, weet uit de oude archiefstukken heel wat over imkersaangelegenheden uit oude tijden te vertellen en aardig is het te vernemen, hoe ook de rechtspraak zich in die tijd daarmee bezig hield. Het Veluwe Landgericht hield zitting in het

voornaamste dorp van ieder amt. De aanvang der zittingen werd tijdig afgekondigd in de kerken en daarna reisde de richter van de Veluwe in vaste volgorde de in zijn rechtgebied gelegen ambten af. Eerst bezocht hij het amt Ede, daarna reed hij naar Barneveld, Nijkerk, Putten, Doornspijk, Oldebroek, Heerde, Epe, Apeldoorn, Voorst, Brummen enz.

In 1462 was Peter van Egmond richter van de Veluwe en in dit jaar bezocht hij ook Apeldoorn. Voor hem moest verschijnen Bronis van Voorst, die ten laste werd gelegd het veroorzaken van heidebrand, toen ook een zwaar misdrijf, gezien een heidebrand voor die tijd niet minder dan een ramp betekende, denk maar aan de schapenteelt. Bronis van Voorst had zijn bijenkorven geplaatst in Uddelerheeghe, in de omgeving van Uddel. Zijn volken hadden veel last ondervonden van „eempten” (mieren) en om deze ongewenste gasten te verdrijven, probeerde Bronis ze met vuur te „versmoken”. Het vuur brandde evenwel lustiger dan de bedoeling was. Bronis kon het vuur niet de baas blijven en er ontstond een zware heidebrand. Toen beklagde bemerkte dat het mis ging nam hij de benen, maar werd later gepakt en nu moest hij zich voor Peter van Egmond wegens het veroorzaken van heidebrand verantwoorden. Vermoedelijk is Peter van Egmond een humaan rechter geweest, want met een boete van een niettemin voor die tijd groot bedrag van zeven Rijnse Gulden was de zaak vergeven en vergeten.

Een ander aardig geval wordt beschreven in een stuk van 1638. Hier betrof het een zaak van bijenzwermen uit holle bomen „hakken” of de honing uit de nesten halen. In het laatste geval werd getracht met rookvuren de bijen te verdrijven. Hierdoor ontstonden vaak bos- en heidebranden en geen wonder dus, dat tegen dit ongeoorloofd stoken van vuurtjes werd opgetreden. Het blijkt dat ondanks „expres verbod” Willem Willemsen „sich verstout heeft sonder consent immen uuth holle boomen te houden en de met vür te smoecken”. Deze strafbare handeling kwam Willem Willemsen op 6 gulden boete te staan.

Hiermede was het euvel blijkbaar niet uitgeroerd, want op 8 maart 1640 bepaalt de maalschap van Hoog Soerensche Bosch, dat ter vermindering van brand en vernieling der bomen, het verboden is zonder toestemming van de holtrichter „eenige swermen uuth holle boomen te houwen noch met eenige instrementen van vyerwercken uuth te smoecken” op een boete van 2 pond voor elke overtreding. Men is echter vrij om „de swermen aan struyken en de tacken van boomen hangende” die zonder bijl of vuur geschept kunnen worden, mede te nemen.

Voor het zetten van „immensteeden”

(bijenkorven) op markgronden moest „steegelt” aan de mark betaald worden en de aanwezigheid van dopheidevelden blijkt uit een stuk van 1672, waarin de Wormingermark een dopheideveld verpacht aan Lambert Gerrit Anckersmit, voor een jaarlijkse pachtsom van veertien Carolus guldens.

Uit veel andere gegevens blijkt, dat de imkerij in deze streken intensief beoefend werd. Veel is er veranderd. Door de ontwatering van de bodem

zijn de uitgestrekte dopheidevelden vrijwel verdwenen. Met de bouw van boekweit was het gedaan, toen geleidelijk aan overgegaan werd tot het gebruik van kunstmest en de Apeldoornse imkers moeten thans hun heil zoeken in het reizen naar betere drachtgebieden.

Het heidedorpie Apeldoorn is stad geworden met een grote bevolking, welke uit alle delen des lands is toegevoerd, maar aan natuurschoon is er gelukkig niets ingeboet, integendeel.

Apeldoorn is met zijn prachtige parken, fraaie wegen en lanen en zijn magnifieke omstreken mooier dan ooit en temidden van al dit schoons hopen wij op 28 juli onze imkervrienden van heinde en ver een onvergetelijk imkersfeest te bereiden. Door de organisatiecommissie wordt hard gewerkt en in het Groentje zullen wij spoedig nadere mededelingen doen, maar houdt u 28 juli in elk geval vrij.

Zorgt dat u er bij bent!

een Zonnewassmelter maken

MET

EENVOUDIG

GEREEDSCHAP

ZOALS u natuurlijk in het februari-groentje hebt gelezen, zijn de wasprijzen weer gestegen en wordt u aangeraden de grootst mogelijke zuinigheid met wasafval te betrachten.

Daar ondergetekende er van overtuigd is dat nog jaarlijks — en vooral op de kleinere standen — belangrijke hoeveelheden was aan braamraat en schraapsel verloren gaan, heeft hij gepoogd voor de knutselaars onder de leden eigen ervaringen op dit gebied, in hopelijk begrijpelijke vorm, op papier te zetten. Voor zover dit niet mocht zijn gelukt, wordt dit tekort waarschijnlijk wel door de bijgevoegde foto's opgevangen.

De zonnewassmelter is het aangewezen apparaat om deze was, die slechts bij kleine hoeveelheden tegelijk wordt gewonnen, tot zijn recht te laten komen. Uit de zo nu en dan in ons maandblad gestelde vragen blijkt, dat deze wassmelters echter niet overal voldoen. Enerzijds ligt dit aan de onvoldoende constructie van de in gebruik zijnde smelters, anderzijds aan het feit, dat de imkers trachten hierin bebroede raten op te smelten, waarvoor een zonnewassmelter nu eenmaal niet geschikt is. Deze oude raten worden trouwens als regel wel bewaard en als men niet over een behoorlijke waspers beschikt, is het beter deze oude raat ter omsmelting naar het Bijenhuis op te sturen. Leest u met betrekking tot de zonnewassmelters ook nog eens na wat daarover is geschreven in de rubriek „Wenken voor Gevorderden” in het novembernummer van 1953. In de hier beschreven zonnewassmelter zijn de ervaringen verwerkt, opgedaan met drie eerder geconstrueerde exemplaren. De eerste had een leesteenplaat als smeltplaat en werkte wel, maar alleen op zeer zonnige dagen. De tweede had een zinken smeltbak en deed het beter, maar niet zoals ondergetekende meende, dat het kon zijn. Om dit te verbeteren werd een proef genomen, destijds in het groentje beschreven, met elektrische bijverwarming, door onder de bodem op isolatoren weerstandsdraad aan te brengen en dit aan te sluiten op de huisleiding. Ook dit had bezwaren. Eerstens is het doel, nl. gebruik te maken van de zonnewarmte, voorbij geschoten; ten tweede is het een hele uitzoekerij om de juiste weerstand te vinden — al gauw bederft bij een te grote bijverwarming de was — ten derde kost te stroom geld en wordt nog al eens vergeten deze weer uit te schakelen en ten vierde is meestal een vrij lange stroomtoevoerleiding nodig. Dit apparaat werd dan ook al vrij gauw afgedankt.

De derde had een zinken smeltbak, welke rondom was geïsoleerd met zachtboard. Deze smelter werkte uitstekend, had echter twee bezwaren. Hij was iets te smal, waardoor er geen koninginnerooster in kon worden gelegd. Dit is belangrijk, omdat dit de snelste en gemakkelijkste methode is, om de roosters van was te ontdoen, zonder dat er gevaar bestaat voor het uitbuijen van de spijltjes, waardoor een koningin, die wat kleiner uitgevallen is, er door zou kunnen. Daarenboven oogsten we, zonder enig verlies, alle was, die er

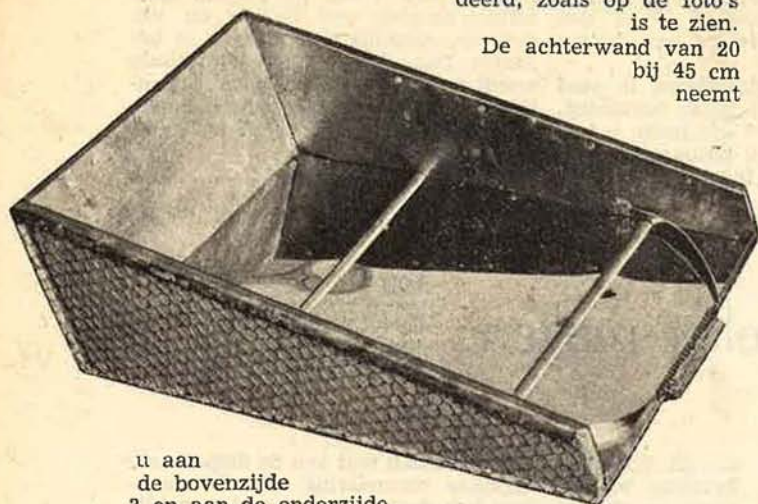
aan zit. Bovendien was deze bak wat aan de diepe kant, daardoor bij de dagelijkse verandering van de zonnestand, de slagschaduw van de zijwand te snel tamelijk ver in de bak viel en het dus nodig was, de wassmelter enige malen daags beter op de zonnestand te richten. Rekening houdende met deze ervaringen is de hier beschreven en afgebeelde wassmelter ontstaan. Alvorens over te gaan tot de bespreking van de constructie, mag nog even worden gezegd, dat het grootste rendement wordt verkregen als de smeltbodem haaks, dus loodrecht, op de invallende zonnestralen staat. Dan moet de bak echter zo steil worden opgezet, dat alle was, zodra deze begint te smelten, op de daardoor gevormde vloeibare was snel naar beneden glijdt en voor het gaasje voor de afvoeropening blijft liggen en daar stolt. Dit is ongewenst, niet alleen omdat op deze wijze de afvoer met was verstopt raakt, maar ook, omdat de bak aan de bovenzijde altijd het warmst is en het smeltproces dus daar het snelst verloopt. Men zal hier dus een middenweg moeten kiezen.

De binnenwerkse maten van de hier beschreven smelter zijn als volgt: De bodemplaat heeft een oppervlakte van 60 bij 45 cm. De loze ruimte aan de voorzijde, bestemd voor het bakje waarin de gesmolten was wordt opgevangen, bedraagt 12 cm. Dit bakje kan natuurlijk belangrijk groter zijn, maar staat dan verder onder de bodem van de binnenbak. De achterwand is 20 cm hoog en uiteraard ook 45 cm breed. Deze helt achterover onder een hoek van 145 gr. met de bodem. Bij het maken van de buitenbak moet de constructie natuurlijk zodanig worden, dat deze hellende achterwand in het lood komt te staan, waardoor de bodem dus automatisch naar voren helt. De zijwanden zijn aan de achterzijde natuurlijk eveneens 20 cm hoog en lopen schuin toe tot een hoogte van 7 cm aan de voorzijde. Gewapend met deze gegevens kunnen wij dus overgaan tot het maken van de binnenbak. Voor de hier afgebeelde smelter is als bodemplaat gebruik gemaakt van een afgekeurde glansplaat, zoals de fotografen gebruiken voor het aanbrengen van de hoogglans op foto's. Deze platen zijn van verchroomd koper, waardoor de warmte sneller wordt geleid dan door zink. Dit was een toevallig buitenkansje van ondergetekende, maar hij kan u verzekeren, dat een zinken bodem het ook uitstekend doet. Niet verchroomd koper is minder aan te bevelen, daar dit op de duurt oxydeert en het daardoor ontstane koper-groen verkleurt de was.

Daar de isolatie het moet doen, speelt de dikte van het gebruikte materiaal geen rol. U kunt dus zeer dun zink gebruiken, b.v. het zink no. 10, wat tevens het voordeel heeft, dat het makkelijk te verwerken is. Dit zink behoeft niet te worden geknipt — een blikchaar heeft u dus niet nodig — doch wordt met een stevig scherp mes ingekrast en daarna door eenmaal heen en weer buigen makkelijk gescheiden, waardoor tevens een keurig nette rechte snede wordt verkregen. De bodemplaat neemt u aan de voorzijde 2 cm langer.

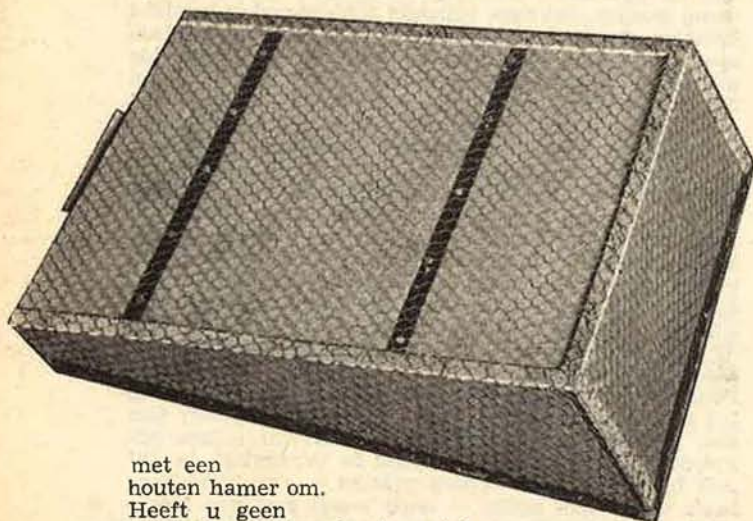
Dit strookje wordt in het midden voor een deel schuin naar beneden gebogen, voor het makkelijk aflopen van de gesmolten was, de beide buitenste delen worden naar boven gebogen en straks aan de zijwanden gesoldeerd, zoals op de foto's is te zien.

De achterwand van 20 bij 45 cm neemt

u aan de bovenzijde

3 en aan de onderzijde 1 cm groter. Deze wordt dus aanvankelijk 24 bij 45 cm of zoveel smaller, als u de bodemplaat smaller hebt genomen. De beide schuine zijwanden moeten aan de bovenzijde eveneens een overschot hebben van 3 cm en aan de achter- en onderzijde van 1 cm. De achterzijde wordt dus geen 20 maar 24 cm, waarbij u tevens rekening moet houden met het feit, dat de achterzijde schuin komt te staan — in dit geval onder een hoek van 145 gr., zodat de achterzijden van de zijwanden eenzelfde hoek met de onderkant moeten maken. Het verdient aanbeveling dit even uit te meten, daar deze schuine zijde, afhankelijk van de hoek, welke u hebt gekozen, daardoor ook nog iets langer wordt. De korte voorzijde van de zijwanden wordt geen 7 maar 11 cm en de lengte aan de onderzijde geen 60 maar 61 cm. De aldus op maat gesneden stukken gaan we klaar maken voor de montage. Hiervoor moeten stroken van de zinkplaatjes haaks worden omgezet en de loodgieter gebruikt hiervoor een zetbank. Die hebben we natuurlijk niet en we stellen er prijs op alles zelf te doen, al was het alleen maar, omdat dit de meeste voldoening geeft. We kunnen ons trouwens heel goed behelpen, door gebruik te maken van een paar stukken oud hoekijzer, ja zelfs van een paar stukken zuiver haaks geschaafd hard hout. Beschikt u over een bankschroef, dan klemt u het zink tussen het hoekijzer in de bankschroef en klopt het geleidelijk aan

met een houten hamer om.

Heeft u geen bankschroef, dan kunt u zich behelpen met een paar lijmklemmen, zoals in foto 1 is afgebeeld en behoeven het nog niet eens zulke zware klemmen te zijn als daar gebruikt zijn. We beginnen met de achterwand. Het daarvoor bestemde stukje zink van 24 bij 45 cm krijgt aan de bovenzijde een haaks omgezette strook van 3 cm en aan de onder-

zijde een in tegenovergestelde richting omgezette rand van 1 cm. De beide schuine zijwanden krijgen langs de schuine bovenzijde eveneens een haaks omgezette strook van 3 cm en aan de rechte onderzijde een in tegenovergestelde richting omgezette strook van 1 cm. Denkt u er om, dat de zijwanden elkaanders spiegelbeeld moeten zijn en de omgezette stroken daarvan dus in tegenovergestelde richting moeten wijzen. De achterzijden van de schuine zijwanden, die dus aanvankelijk 24 cm maten, doch waarvan nu, tengevolge van het omzetten, nog maar 20 cm is overgebleven, knippen we in de vouwen 1 cm in en zetten deze cm haaks naar binnen om en wel weer zodanig, dat de omgezette strookjes naar elkaar toewijzen.

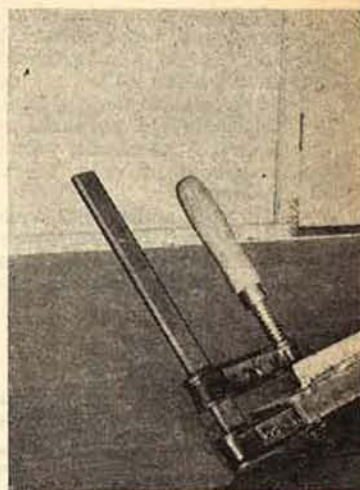
Nu moeten we aan het solderen, waarvoor bij dit dunne materiaal een vrij licht soldeerboutje voldoende is. Als soldeerwater is het in de handel verkrijgbare soldeerwater S. 39 zeer aan te bevelen. Dit is voor elk metaal geschikt en maakt vooraf schoonmaken overbodig. U hebt dan geen geknoei met zoutzuur en geen last van de zich daarbij ontwikkelende en alle metaaldelen aantastende zoutzuurdamp.

De omgezette rand van 1 cm aan de onderzijde van de achterwand, wordt onder de smalle zijde van de bodemplaat gelegd en daaraan vastgesoldeerd. De omgezette strook van 1 cm aan de onderzijde van de schuine zijwanden wordt eveneens aan de onderzijde van de lange zijden van de bodemplaat gesoldeerd. Als we nu de ter breedte van 1 cm aan de achterzijde van de schuine zijwanden omgebogen strook nog aan de achterzijde van de achterwand vast solderen, is de binnenbak in grote lijn gereed. De opgebogen delen van het smalle strookje aan de voorzijde solderen we aan de zijwanden en voor het naar beneden gebogen klepje solderen we een stukje gaas, zoals uit de foto voldoende duidelijk blijkt. Een paar geleidertjes, aan de voorzijde in de bak gesoldeerd (zie foto) voorkomen, dat te veel was in de hoeken blijft hangen.

Hierna gaan we over tot het aanbrengen van het isolatiemateriaal. We gebruiken hiervoor zachtboard, waarbij het helemaal geen vereiste is, nieuw board te gebruiken. Onze bodemplaat, welke in hoofdzaak de warmte moet leveren, zal door de zonnewarmte bol gaan staan, vooral bij het gebruik van zeer dun zink, en daardoor vrij komen van het isolerende board. Om dit te voorkomen leggen we onder de bodem een paar metalen strips — ondergetekende gebruikte hiervoor bandijzer ter breedte van 2 cm en ter dikte van 2 mm en dit bleek voldoende — en aan de binnenzijde van de bak een paar aluminium-stripjes of ander metaal, dat de waskleur niet bederft.

Deze beide strips klinken we met aluminium klinknagels aan elkaar.

De strips zijn op de foto's, zowel aan de binnenzijde als aan de onderzijde, zichtbaar. De aluminiumstrip aan de binnenzijde dient tevens om te voorkomen, dat smeltende wasdeeltjes op de reeds gesmolten was naar beneden glijden. Natuurlijk moet U voor de klinknagels met een metaalboor gaatjes boren, maar een klein handboormachine is altijd wel te lenen. Aluminium klinknagels zijn ontzettend gemakkelijk te

verwerken, kunnen met de botste knijptang nog op de gewenste maat worden afgeknepen en heel makkelijk met een klein hamertje worden omgeklonken. Na aldus de bodem te hebben geïsoleerd, maken we de boardplaatjes voor de zijwanden en de achterwand op maat en zetten deze voorlopig met lange dunne spijkers op elkaar vast.

Vervolgens zet u, eveneens met aluminium klinknagels de bovenzijde, onder de haaks omgezette strook van 3 cm langs zijwanden en achterwand af met de eerder genoemde ijzeren strip van 2 cm breed bij

een dikte van 2 mm, waardoor de boardisolatie voldoende vastzit. U ziet de koppen van deze klinknagels aan de binnenzijde van de bak.

Als u zover is gevorderd, kunt u kiezen tussen twee wegen. U kunt de schrijver verder volgen of thans om de beschreven binnenbak de later te omschrijven buitenbak timmeren. Kiest u het laatste, dan klopt u eerst het overgebleven vrije deel van de langs de bovenzijde omgezette strook van 3 cm om tegen de daaronder aangebrachte ijzeren strip. Ondergetekende neemt echter aan dat u, evenals hij, er uit wil halen wat er in zit, m.a.w. deze wassmelter wilt kunnen gebruiken, zolang het maar enigszins mogelijk is. Om tot dit doel te geraken gaan we de overigens reeds zeer behoorlijke isolatie, vervolmaken, door deze geheel aan te smeren met gips. Hiervoor is echter nodig, dat we deze gips een wapening geven, anders moeten we een veel te dikke laag smeren en hebben teveel risico, dat deze gipslaag afspringt. Voor deze wapening gebruiken we stukjes fijnmazig kippengaas — het zgn. kuiken- of dubbeltjesgaas. — Om het gaas iets van het board af te houden, spijkeren we langs de randen, met uitzondering van de bovenrand, waar de ijzeren strip is aangebracht, een paar enkele millimeters dikke latjes, b.v. strookjes triplex. Langs de bovenrand leggen we het gaas op de daar aangebrachte ijzeren strip, kloppen de zinkstrook over het gaas om en pikken het hier en daar met de soldeerbout aan het zink vast. Vervolgens trekken we het gaas zo strak mogelijk en zetten het met dunne spijkertjes, die we krom slaan, op de houten lijstjes vast. Het resultaat ziet u op de foto. Vervolgens smeren we het gips er op, waarbij wel enige handigheid vereist wordt. Eigenlijk is het 't beste, dit minstens met z'n tweeën te doen. Eén man smeren, wat het handigste met een plamuurmes gaat, en de andere ondertussen

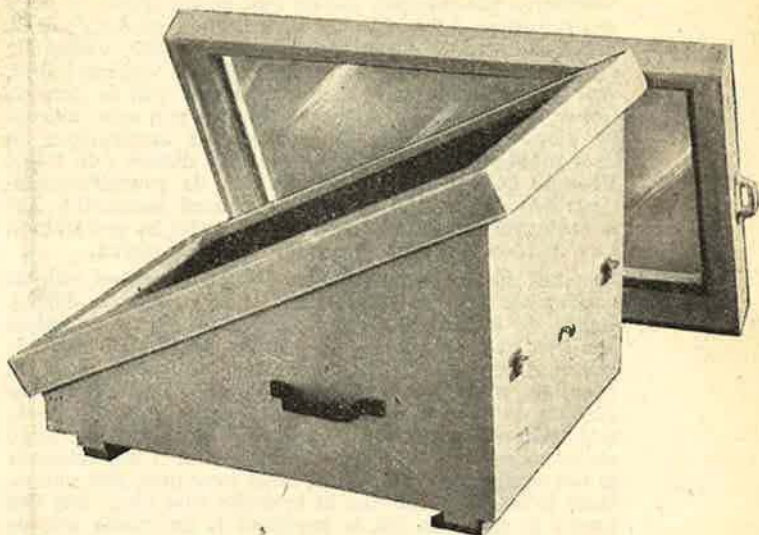
steeds maar gips aanmaken, bij niet te grote hoeveelheden tegelijk, omdat gips zo snel verhardt.

Om dezelfde reden is het aan te bevelen de gips nogal vloeibaar op te zetten in een niet te dikke laag en voor dat ze verhard is met een goed nat glad plankje of de kletsnatte hand even na en glad te strijken.

Het resultaat van een en ander ziet u eveneens op de bijgevoegde foto. Op ongeveer dezelfde wijze worden warmwaterreservoirs en leidingen geïsoleerd en u begrijpt, dat hiermede wel de best mogelijke isolatie is bereikt.

Een nadeel is, dat het gehele geval ten slotte nog al zwaar wordt, waar weer tegenover staat, dat een zonnwassmelter geen apparaat is, dat dikwijls moet worden verplaatst, integendeel, eenmaal het juiste standpunt gevonden, kan de smelter gedurende de

gehele zomer blijven staan. Onverschillig of we de bak met gips hebben geïsoleerd of niet, we zijn nu genaderd tot het aanbrengen van de omkisting. Daar deze bij de isolatie geen rol meer speelt, uitgezonderd natuurlijk

het feit, dat de deksel zodanig op de bak moet sluiten, dat langs die zijde de zo moeizaam verkregen warmte niet kan ontwijken, behoeft het hiervoor te gebruiken hout niet zo zwaar te zijn. Anderzijds moeten we er op rekenen, dat de bak buiten staat en dus nog al wat te lijden heeft, zodat het zaak is naden en spijkergaten goed te stoppen en het geheel behoorlijk in de verf te houden. Ondergetekende heeft driekwart duims hout gebruikt. Overigens kunt u natuurlijk bij het maken van de buitenbak uw fantasie de vrije loop laten, zodat we het hier bij 't geven van enige wenken zullen laten. Overal waar hout op hout is gezet, is dit zoveel mogelijk geschroefd en alles is gelijmd. Het hebben van een lijmpot is tegenwoordig niet meer nodig, daar thans lijm in de handel is, die U in een oud kopje of blikje kunt aanmaken. U moet

natuurlijk een lijm gebruiken, welke watervast is. Als zodanig komen in aanmerking kunstharslijm, maar deze is nogal duur in het gebruik, en koudlijmpoeder, zoals Velpa van Ceta Bever. Geen Velpafin gebruiken, die

gereed voor het gebruik in de handel is, want deze is niet volkomen watervast. Van Velpa koudlijmpoeder de gebruiksaanwijzing goed nakomen, 10 gr. poeder op 18 c.c. water en niet teveel tegelijk aanmaken, als regel niet meer dan 20 gr poeder tegelijk, tenzij u veel

achter elkaar kunt lijmen, anders gaat de lijmkracht teveel achteruit. De lijm na het aanroeren een kwartier laten staan, waarna ze vanzelf op de juiste dikte voor de verwerking is gekomen. Lijmpoeder en water afwegen op een brievenwegertje.

Verder er aan denken, dat de bak achter zover omhoog moet worden gebracht, dat de hellende achterwand in het lood komt te staan en er onder de bak voldoende ruimte overblijft, voor het onderschuiven van het bakje, wat u hebt bestemd voor het opvangen van de gesmolten was. Dit bakje brengen we in door een scharnierende klep, welke we in de achterwand aanbrengen en door middel van een paar werveltjes sluiten (zie foto). Voor de bodem kunt u, ook al voor de gewichtsbeparing, een plaat eterniet- of asbestboard gebruiken. Dit is watervast, goedkoper dan hout, licht in gewicht en kan worden gezaagd, geschaafd en gespijkerd.

Van het meeste belang echter is het afwerken van de bovenzijde van de bak en het maken van de deksel. Langs de bovenzijde van de bak brengen we rondom een lijst aan, ook al om de schuine zijwanden steun te geven. Deze zijn vervaardigd van hout met groef en veer, en, zoals boven gezegd, gelijmd. Door het schuin afzagen is deze constructie daar echter niet erg sterk, wat aanmerkelijk wordt verbeterd door het oplijmen en schroeven van een lijst. Hierbij moet u het volgende in het oog houden. De deksel moet over deze lijst vallen. Deze is haaks en de aan te brengen lijst dient dus ook haaks te zijn. Om dit te bereiken is het nodig aan de achter- en voorzijde van deze lijst, respectievelijk aan de onder- en bovenzijde, een vulstukje aan te brengen, immers door het schuine verloop van de bovenzijde van de bak, staan achter- en voorwand daar nu niet meer haaks op de bovenzijde van de zijwanden. Deze ruimte moet dus worden opgevuld.

Vervolgens brengen we aan de bovenzijde een tweede lijst aan en wel zo breed, dat de binnenzijde gelijk valt met de opstaande wanden van de zinken binnenbak en de buitenzijde gelijk valt met de buitenkant van de eerder aangebrachte lijst. We hebben nu aan de bovenzijde zowel als aan de buitenzijde een mooi glad vlak, waar onze deksel op en overheen valt (zie foto). Deze deksel moet worden voorzien van dubbele ruiten en daarvoor zijn sponningen nodig, die we met de geringe middelen, waarover we beschikken, niet kunnen maken. We kunnen ons echter wel op een andere manier helpen, waardoor we tenslotte ook nog een veel sterker geheel krijgen, wat minder neiging tot werken en trekken zal hebben. Laten we aannemen, dat we tussen de ruiten een tussenruimte nemen van ongeveer 2 cm. Dan beginnen van hout van die dikte (duims aan 2 zijden geschaafd is 22 mm) een raam te maken. Dit raam nemen we, om alle risico van klemmen te vermijden, $\frac{1}{2}$ cm langer en breder dan de bak. De breedte van de latten is gelijk aan de breedte van de lijst, die het laatst aan de bovenzijde van de bak is aangebracht. Haaks werken, op de hoeken het hout half op half inlaten en lijmen. Op dit raam lijmen en schroeven we, aan beide zijden, een tweede lijst, waarvan we de latten echter één of twee cm smaller nemen. Als u het erg netjes wil doen, kunt u deze lijsten op de hoeken in verstek zagen. Laten we deze latten nu aan de buitenzijde gelijk vallen, dan ontstaat aan de binnenzijde automatisch een sponning, waarin we onze ruiten kunnen aanbrengen. Alvorens dit te doen, brengen we echter aan de buitenzijde van het raam, langs de zijkant nog een lijst aan, waarmee de deksel over de bak moet vallen, teneinde te voorkomen, dat deze afglijdt en om een betere afsluiting te bevorderen. Voor het aardige aanzicht kunt u deze lijst iets terug houden, waardoor nog een randje ontstaat. Hopelijk ziet u uit de foto de bedoeling beter dan deze zich laat omschrijven. Om een volkomen afsluiting te waarborgen, lijmen we aan de binnenzijde van de deksel nog een rand van plat tochtvilt (geen rubber, want dat smelt gewoon weg).

Gaten stoppen, waarvoor zgn. kneedbaar hout (Gupa) zeer praktisch is gebleken, grondverven, schuren, ruiten zetten, nogmaals grondverven, afschilderen en uw zonnemeter is klaar.

Voor de ruiten verdient minstens dubbeldik glas aanbeveling. U kunt echter voor weinig geld meer, dun

spiegelglas nemen, als u dit laat snijden uit stukken van gebroken etalageruiten of dergelijke. De grotere glashandels hebben als regel wel dergelijk tweedehands glas staan en het prijsverschil met nieuw glas is aanmerkelijk. De aanwezigheid van een krasje is tenslotte voor ons doel van geen belang.

Tot besluit enkele wenken, die niet alleen op dit karwei, maar op de hele imkerij van toepassing zijn:

Doe wat gedaan moet worden;

Doe het wanneer het gedaan moet worden;

Doe het zoals het behoort gedaan te worden;

Controleer het werk en doe hetgeen is vergeten. M.

DE PARING VAN DE HONINGBIJ.

Ruttner, F. - The mating of the honeybee.

Bee World 37 (1956) 1 (—1) 3—15.

In de laatste jaren is veel onderzoek verricht over de paring van de bijenkoningin. Een samenvatting hiervan wordt hier geboden.

Het uitvliegen van een koningin voor de bruidsvlucht wordt voor een groot deel mede beïnvloed door de werkbijen. Als de koningin en de werkbijen van verschillend ras zijn, kunnen ernstige storingen optreden. Voor de bruidsvlucht is een temperatuur van 20° C. vereist en ook de wind heeft daarop grote invloed, evenals bewolking. De koningin kan op verschillende opeenvolgende dagen en zelfs wel tweemaal op één dag ter bruidsvlucht gaan en telkens met een bevruchtingsteken thuis komen. Zij paart dus verscheidene malen. Ook tijdens één bruidsvlucht paart zij met meer dan één dar.

Tilburg.

Ir. J. MOMMERS.

NAGEKOMEN AFDELINGSBERICHT.

AFD. HIERDEN

Ledenvergadering 29 februari 1956

Na zijn opening door de voorzitter G. v. d. Brink werd de heer A. Baar benoemd tot afgevaardigde naar de alg. verg. en als plaatsvervangster mevr. Hop-Bruidegom. Hierna sprak de heer R. P. Groenveld over „Achter de schermen van het hoofdbestuur”. Spr. vertelde dat alle bijenmaterialen der leden als bijen, kasten, korven, gereedschappen, stal, suiker, was, honing enz. geheel gratis verzekerd zijn tegen brand, diefstal, vervoer en wettelijke aansprakelijkheid, dit laatste zelfs tot f 50.000.—. Spr. wees op de honingbokalen en sprak de wens uit dat alle leden hun honing in bokalen gaan verkopen. Het spuiten met giftige stoffen heeft ook de aandacht van het h.b., men wil bevorderen dat alle voor bijen giftige stoffen op de verpakking als zodanig moeten worden gekenmerkt, dat geen ledige verpakkingen binnen het bereik van de bijen komen en dat geen spuitmateriaal in voor bijen toegankelijk water wordt schoongespoeld, en dat er een wettelijke waarschuwingsplicht komt, opdat de imkers tijdig hun maatregelen kunnen nemen. De suikerprijs werd ook besproken, deze is niet duurder dan elders en van de opbrengst wordt bovendien nog 1 cent per kg afgedragen aan de Bedrijfsraad voor de instandhouding van de beide Instituten. Van de kosten dezer Instituten draagt de regering verder 70%. De zak wordt gratis bij de suiker geleverd en als deze voor 75 cent wordt verkocht wordt de suiker daardoor 1 cent goedkoper. De honingverkoop leverde dit jaar geen moeilijkheden op daar de prijs van de buitenlandse honing belangrijk is gestegen. Verder deelde spr. iets mede over ons mooie maandschrift.

De gestelde vragen werden naar genoegen beantwoord en de voorzitter dankte de spreker voor zijn duidelijke uiteenzettingen. Ook dankte hij het h.b. dat het mogelijk maakte dat onze afd. op zo deskundige wijze een blik achter de schermen kon werpen.

W. A. DIRKSEN, secr.

uit de Jaagkiepers

Een onwaarschijnlijk teelt-succes

Na jarenlang in stilte proberen te hebben genomen is een imker er in geslaagd een kruising tussen een honingbij en de groot(st)e inheemse hommelse soort (*Bombus gigantica*) tot stand te brengen.

Het resultaat mag er zijn, deze bij kan tien maal verder vliegen dan de gewone, zij heeft een dikke pels, zodat zij ook bij guur weer nog kan uitvliegen. Haar lichaam is acht maal groter. Van de gewone bijen kan men 50 volken op een stand houden, van deze reuzenbij slechts 5. Tot een natuurlijke paring kon men niet komen, verscheidene honderden probeerden in de open lucht, in glazen ballonnen en glazen kooien, mislukten. Men is dus op kunstmatige inseminatie aangewezen en wel tussen hommels met bijen-koninkin.

Onze reuzenbij heeft wel een angel, maar geen vergift, vermoedelijk heffen de vergiften van hommels en bij elkaar op.

Het vocht, dat nu afgescheiden wordt heeft een aangename, parfum-achtige geur, welke de gestoken persoon lange tijd bijblijft. Dit zal misschien aanleiding zijn, dat dames zich tot de bijenteelt aangetrokken zullen voelen. De steek is bovendien niet pijnlijk.

Maar de huisvesting van onze reuzenbij geeft moeilijkheden, alles moet vergroot worden. Zo zal een raat, die thans b.v. 2½ kg weegt, dan zeker een gewicht hebben van 20 kg. Tien ramen dus zo'n 200 kg, hetgeen voor de constructie van de kast ernstige problemen zal meebrengen. De ramen zullen wel op kogels moeten lopen. Men kan zulke ramen niet meer slingeren, men heeft daartoe een soort stofzuiger nodig, die de honing direct uit de in de kast hangende ramen zuigt.

Maar deze bij heeft ook onaangename eigenschappen. Als zij gedrukt wordt of op andere wijze mishandeld (b.v. honger lijdt) dan schreeuwt zij als een mager varken, zodat de dierenbescherming wel spoedig zal ingrijpen.

De reuzenbijen zijn zeer zachtvaardig: tabak, carbol enz. zijn niet meer nodig. Van groot belang is de bij de hondendressuur gebruikte geluidloze fluit, door hierop te blazen zijn de ramen in een ommezien bijenvrij. De bijen zijn immuun voor ziekten, de verzekering hiertegen wordt dus

overbodig en het bijhouden dus minder kostbaar. Ook doordat het reizen met bijen niet meer nodig zal zijn, daar zij gemiddeld 20 km kunnen afleggen.

Deze reuzenbij zal eerst in de handel komen als alles terdege onderzocht is.

Sexoclasisme

Onder de bijenhouders vindt men opmerkelijke personen en dit in alle landen. België heeft zo zijn Dr. Wallon, van wiens hand in La Belgique Apicole regelmatig interessante beschouwingen voorkomen. Voor de eerste maal vond ik in een ander blad zijn naam vermeld en wel in Die Biene 1955/10 in de rubriek „Lesevruchte“.

Hierin stond, dat de bekende Oostenrijkse onderzoekers Dozent Jordan en Dr. Ruttner met goed gevolg probeerden genomen met het Sexoclasisme van Dr. Wallon om darrenbroedige volken moergoed te maken. Zouden met dit middel zekere resultaten worden verkregen, dan verdient Dr. Wallon de dank der imkers, aldus het Duitse blad.

Reeds eerder werd over Dr. Wallon en zijn opmerkelijke zienswijzen in de Jaagkiepers geschreven: oktober-nummer 1953 over de Raat-de Cel en in het augustus-nummer van hetzelfde jaar over de „anechballische“ bij. Dit vreemde woord, waarvan in geen woordenboek een vertaling was te vinden, is volgens het Maandschrift van de Vlaamse Bienenbond 1954/1 samengesteld uit de Griekse woorden An(a) = niet, Ek = uit en Ballein = werpen en wil dus zeggen: Niet-zwermend.

Dr. Wallon is wel eens de ontwerper van vreemde woorden genoemd, zo hebben we thans te doen met Sexoclasisme, waarin we het woord sexe-geslacht aantreffen.

In de Belgique Apicole 1952/12 vinden we een groot artikel hierover en ik wil trachten u in een kort uittreksel hiervan iets te vertellen.

Dr. Wallon zegt, dat er in het bijenvolk onbekende geheimzinnige stoffen aanwezig moeten zijn, die invloed hebben op de bepaling van het geslacht.

De pas uitgekomen larfjes krijgen in het begin uitsluitend „moederbrij“, maar daarna een mengsel hiervan met honing en stuifmeel. Vanaf dit moment kan het larfje geen volledig wijfje meer worden.

Er moet dus een stof zijn, die dit bewerkt en tevens de ontwikkeling (21 tegen 16 dagen) vertraagt, de grootte vermindert, de tong langer maakt enz. Wallon schrijft dit toe aan het stuifmeel, het mannelijk zaad der bloemen. Hij heeft dit onderzocht en gebruikte hiertoe successievelijk wa-

terdamp, dat uit de kast stroomt (opgevangen door condensatie), tinctuur van stuifmeel en tinctuur van (denkelijk) oude raten (brèches).

Van deze preparaten werd een mengsel gemaakt met schoon of met suikerwater en dan met een bloemenspuit over open broed gespoten. Dit had op darrenbroed geen reactie, maar bij werksterbroed ontstonden grote ledige vakken, slechts enkele larfjes ontwikkelden zich verder, deze waren ouder dan drie dagen geweest. Nadat de cellen schoon waren gemaakt werden zij weer gewoon bebroed.

Dit preparaat noemde Wallon SEXOCLASINE I.

Hij nam nu de volgende proef: hij nam twee ramen met bevruchte eitjes en jonge larfjes. Deze werden in een moerloos volkje gehangen en na een paar uur werden de ramen aan één zijde besproeid met SEX I. De uitwerking was interessant, de volgende dag waren de eitjes aan de besproeiende kant verdwenen, maar de bijen hadden in haast hierop moerdoppen aangezet en hierin eitjes gebracht (?). De niet behandelde zijde had geen verandering ondergaan, ook niet na behandeling met SEXOCLASINE II.

Opmerkelijk is, dat bijen broed kunnen telen, ook al is er geen stuifmeel aanwezig, maar dan moet het volk op oude raat zitten en men moet dit volk eiwithoudende stof (melk, eiwit, sojameel) geven. Bij nieuwe raat is dit niet het geval. Hieruit trekt Wallon de conclusie:

De aanwezigheid van SEX I is noodzakelijk voor een normaal bijenleven. Hieruit leidt hij af, dat er een onderlinge afhankelijkheid bestaat tussen bloem en insect.

De absolute onverschilligheid van het mannelijk broed voor SEX I deed Dr. Wallon zoeken of het vrouwelijk element van de bloem invloed heeft op het mannelijk broed. Daartoe werden uit de versgeplukte bloemen van papaverachtigen en raapzaad, welke slechts één dag bloeien, een grote hoeveelheid maagdelijke en rijpe eitjes genomen. Hiervan werd met alcohol van 94% een tinctuur gemaakt.

Besproeid hiermede verdween het darrenbroed van jonger dan 5 dagen, de oudere larven ontwikkelden zich verder, maar bleven klein, de zegeltjes van hun cellen waren niet bolvormig. De ondermaatse darren werden of in hun cellen gedood of verdwenen direct na het uitlopen.

Darrenbroedig-gemaakte jonge koninginnen werden in sterke volken, voorzien van darrenraat, gebracht. Zij legden haar eitjes in de grote cellen. Het jonge broed werd met

SEX II bewerkt en verdween. De jonge moeder legde verder geen eitjes meer in de cellen, maar liet deze, zittende onder tegen de raampjes, vallen.

De „anecballische” bijen van Wallon wisselen stil van moeder. Toen één van zijn volken dat van plan was, werd het met SEX II behandeld. Het telen van koninginnen en darren werd stopgezet van einde mei tot einde september. Gedurende deze tijd was het leggen van bevruchte eitjes normaal.

Goede resultaten werden verkregen met eierleggende werkbijen. Een sterk, moederloos volk, dat darrenbroedig was en volop darrenbroed had, werd met SEX II behandeld, al het broed verdween en het eitjes leggen hield op. Een moederop werd ingevoerd en aangenomen, de jonge moeder werd normaal geboren en bevrucht.

Een dergelijk feit zou tot heden niet vermeld zijn. Meerdere proefnemingen hebben aangetoond, dat de eierleggende werkbijen ophielden met het leggen van eitjes en weer normaal werkster werden, daarbij de koningin niet aanvielen; het darrenbroed werd vernietigd.

Over het uittrekken van een volk schrijft Dr. Wallon als volgt:

In 1951 werd een darrenraat tijdens de darrenteelt met een flinke dosis SEX II behandeld, dit was door de oudere larven opgenomen en tijdens hun pop-zijn weggewerkt. In 1952 kwam deze raat weer in een volk en werd door de koningin beled, het broed ontwikkelde zich normaal, beschut tegen het SEX II door de halfdoordringbare celwand. (Wallon's theorie hierover vindt u in de Jaagkieps 1953/10: de Raat-de Cel).

Op het moment, dat deze raat verzegeld zou worden, trok het volk uit de kast, broed en voorraad achterlatende met ongeveer 100 werkbijen en darren. Het volk werd in een andere kast gezet en gedroeg zich hier normaal: 4 ramen werden in 6 dagen bezet. Toen werd het verdachte raam in het broednest gehangen en drie dagen later vertrok het volk weer. Het werd nu in de oude kast gezet en gedroeg zich daar nu normaal. Dit voorval vindt Wallon het bewijs voor zijn conclusie, dat op het moment van het sluiten der cellen, het „mastië” dat zich tussen de celwanden bevindt, naar boven komt om het zegel te vormen en in genoemd geval werden de giftige stoffen in de kast verspreid.

Conclusie: Er zitten dus in de bloemen twee grondstoffen, die het leven der jonge larven onmogelijk maken, de groei verstoren, de bouw van het individu wijzigen, het verschijnen van het sociaal instinct van de werkbij bepalen en de soort beperken.

De aanwezigheid van deze stoffen verklaart een schijnbaar paradoxaal feit: de bloem voedt het insect geheel, hem verbiedende haar te verslinden; zij verzekert ook zijn vruchtbaarheid en het voortbestaan van de soort.

Wallon vermoedt dat dit de eerste studie over immuniteit van planten

Algemene vergadering

op zaterdag 2 juni 1956, des voormiddags half elf, in het
Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats, Utrecht.

AGENDA:

1. Opening.

2. Benoeming erelid.

Het hoofdbestuur stelt de algemene vergadering voor overeenkomstig art. 5 der statuten de heer A. van Rooijen, oud-hoofdbestuurslid voor de groep Veluwe, te Ede, te benoemen tot erelid der vereniging.

Art. 5 der statuten luidt: Ereleden zijn zij, die om hun bijzondere verdiensten ten aanzien van de bijenteelt of de vereniging, als zodanig door de algemene vergadering zijn benoemd.

3. Bespreking beleid hoofdbestuur.

4. Rapport der Commissie voor 't nazien van boeken en notulen 1955.

Het rapport der Commissie zal in het Maandschrift van mei worden afgedrukt.

5. Aanwijzing van de afdelingen, die de Commissie voor 1956 zullen benoemen.

Voorstel hoofdbestuur: Amsterdam en Arnhem.

6. Vaststelling plaats algemene vergadering 1957.

Voorstel hoofdbestuur: Utrecht.

7. Balansen en exploitatierekeningen 1955.

Deze stukken zijn, met het rapport van de accountant, afgedrukt in het Maandschrift van april.

8. Begroting 1957 en vaststelling quotum 1957.

De begroting voor 1957 is opgenomen in het Maandschrift van april. Het hoofdbestuur stelt voor het quotum voor 1957 onveranderd vast te stellen op f 4,50 voor gewone leden, f 2,25 voor jeugdleden en f 2,50 voor gezinsleden.

9. Vertoning van de nieuwe voorlichtingsfilm „Bijenhouden met succes”.

Deze nieuwe kleuren-geluidsfilm is door het Ministerie van Landbouw vervaardigd onder leiding van de rijksbijenteeltconsulent Ir. J. Mommsers. Zij geeft een beeld van de behandeling der bijenvolken volgens de Aalster methode.

10. Rondvraag.

11. Sluiting.

ten opzichte van insecten is. De plant kan het insect, onmisbaar voor het evenwicht in de natuur, niet verdelen, maar zij kan de ravage ervan beperken.

SEX I is voortdurend in de atmosfeer van de kast aanwezig en is van geen invloed op de oudere larven, volwassen werksters en koningin.

En zo laat SEX II volwassen darren en darrenlarfjes van 5 dagen of ouder onaangetast.

Dit is mijn eerste aantekening over dit onderwerp, Wallon heeft later nog vaker hierover geschreven en ik denk hierop nog eens terug te komen.

Koninklijk voedsel

K.V. is in Mexico zeer in trek. Volgens een Mexicaans dagblad zond een groot-bijenhoudster een zending K.V. aan de Paus tijdens diens laatste ziekte. Het blad zegt niet of de Paus hierdoor hersteld is (A.B.J. 1955/12).

1955 ook voor onze Deense collega's een goed jaar

Der Imkerfreund 1956/1 meldt, dat door de ongewone hete zomer de honing-opbrengst in Denemarken zeer goed was, vooral in West-Jutland, 50 tot 60 kg was daar geen zeldzaamheid. Het record was een kast, die 87½ kg leverde.

En een imker uit Kopenhagen schrijft ons: Wij hadden zeer veel honing, te veel.

Het volgende oud-Duitse spreekwoord hoef ik wel niet te vertalen:

Ein Imker ward wohl gries
aber nich wies
(N.W. Deutsche Imkerzeitung
1956/10).

Ik zie, dat ik bij het eerste stukje van deze Jaagkieps verzuimd heb de bron van herkomst te vermelden. Het bericht komt van achter het ijzeren gordijn en wel uit het aprilnummer van de Leipziger Bienenzeitung 1955/4.

Jékavé.

AFDELING VERENIGING
Balans per 31 december 1955

	Gld.	Gld.		Gld.	Gld.
Effecten		32.100,—	Kapitaal per 1 januari 1955	60.216,06	
Materiaal		1.193,—	bij: zie specificatie in rapport	2.754,15	
Debiteuren, te vorderen kosten, enz.		421,75			
Afdeling Suiker		34.508,98		62.970,21	
Banken en Spaarbanken	17.183,42		af: zie specificatie in rapport	1.444,90	
Postgiro	2.525,56				61.525,31
Kas	137,15		Vooruit ontvangen quotum 1956		15.056,50
		19.846,13	Reserve:		
			Tentoonstellingsfonds	250,—	
			Deelneming aan congressen	200,—	
					450,—
			Nog te betalen:		
			Maandschrift	3.240,—	
			Onkosten, enz.	7.798,05	
					11.038,05
		<u>88.069,86</u>			<u>88.069,86</u>

Exploitatierkening over 1955

Salaris secr.-penningmeester	6.209,72		Quotum	35.648,75
Pensioenbijdrage idem	712,83		Verspreide leden	693,50
Kantoorhulp	600,—		Advertentiën	1.575,90
Sociale lasten	696,03		Interest	2.396,22
		8.218,58	Bijdrage afdeling Suiker voor	
Maandschrift		22.281,05	verzekering bijenvolken	3.100,—
Onkosten Hoofdbestuur		1.686,44	Nadelig saldo	252,77
Onkosten Algemene Vergadering		2.251,79		
Reis- en verblijfkosten secr.-penn.		1.235,70		
Propaganda		686,89		
Subsidiën		25,—		
Algemene kosten		1.663,04		
Contributies Kon. Nederl. Landbouw				
Comité, N. F. O., enz.		137,37		
Accountantskosten		250,—		
Bibliotheek		250,52		
Verzekering bijenvolken		3.100,—		
Cursussen		320,40		
Nationale Honingtentoonstelling		405,69		
Afschrijving materiaal		238,—		
Imkersdag		170,37		
Examen Praktisch Imker		296,30		
Tentoonstellingsfonds		250,—		
Bijdrage voor deelneming aan congressen		200,—		
		<u>43.667,14</u>		<u>43.667,14</u>

AFDELING HANDEL
Balans per 31 december 1955

	Gld.	Gld.		Gld.	Gld.
Auto		1.525,57	Kapitaal per 1 januari 1955	22.776,05	
Machines		7.666,07	bij: voordelig saldo 1955	189,62	
Goederen		79.601,53			22.965,67
Debiteuren, te vorderen kosten, enz.		10.037,08			
Postgiro	3.016,61		Afdeling Suiker		77.586,75
Kas	463,06		Nog te betalen:		
		3.479,67	onkosten, sociale lasten, enz.	1.635,89	
			omzetbelasting	121,61	
					1.757,50
		<u>102.309,92</u>			<u>102.309,92</u>

Exploitatierkening over 1955

Onkosten	2.344,33	Bruto winst op verkoop goederen	38.491,06
Advertentiën	965,—	Administratie suiker	1.532,14
Omzetbelasting	999,19		
Vennootschapsbelasting	140,50		
Accountantskosten	250,—		
Salarissen	21.046,61		
Sociale lasten en pensioenpremie	4.095,46		
Pensioenen	322,86		
Huur kantoor	400,—		
Kortingen	743,97		
Emballage	2.441,59		
Interest	2.000,—		
Autokosten en afschrijving auto	2.902,05		
Afschrijving machines	1.182,02		
Voordelig saldo	189,62		
	<u>40.023,20</u>		<u>40.023,20</u>

AFDELING SUIKER
Balans per 31 december 1955

	Gld.	Gld.		Gld.	Gld.
Huis en kantoor	17.992,—		Kapitaal per 1 januari 1955	75.822,96	
Pakhuis	1,—		bij: voordelig saldo 1955	260,49	
Menginstallatie	1,—			76.083,45	
Kantoorinventaris	1,—			0,75	
		17.995,—	af: koersverlies effecten		76.082,70
Effecten		400,—			484,35
Goederen	6.052,50		Nog te betalen onkosten, enz.		
Zakken	1.273,75		Afdeling Vereniging	34.508,98	
		7.326,25	Afdeling Assurantie	4.841,71	
					39.350,69
Te vorderen kosten en interest		725,51			
Afdeling Handel		77.586,75			
Twentsche Bank N.V.	11.038,31				
Rijkspostspaarbank	845,92				
		11.884,23			
		115.917,74			115.917,74

Exploitatierkening over 1955

Afschrijving:			Afdelingen en verspreide leden	230.498,14	
huis en kantoor		392,—	af: heffing ten behoeve		
Suiker en mengmiddelen	202.945,58		Bedrijfsraad Bijenteelt	4.334,14	226.164,—
Vrachten	10.697,67		Interest		1.165,15
Menglonen	2.286,—				
Sociale lasten	435,71				
Zakken	1.536,47				
		217.901,43			
Verzekering bijenvolken		3.100,—			
Onkosten		2.469,72			
Administratiekosten		1.532,14			
Drukwerken enz.		803,90			
Accountantskosten		250,—			
Pensioenen		322,86			
Exploitatie huis en kantoor		296,61			
Voordelig saldo		260,49			
		227.329,15			227.329,15

AFDELING ASSURANTIE
Balans per 31 december 1955

	Gld.		Gld.	Gld.
Effecten	2.000,—		Kapitaal per 1 januari 1955	6.572,95
Te vorderen interest	10,—		bij: koerswinst effecten	125,—
Afdeling Suiker	4.841,71		voordelig saldo 1955	153,76
				6.851,71
		6.851,71		6.851,71

Exploitatierkening over 1955

Voordelig saldo	153,76	Interest	153,76
	153,76		153,76

SAMENGESTELDE BALANSEN PER 31 DECEMBER 1954 EN 1955

	1954 Gld.	1955 Gld.		1954 Gld.	1955 Gld.
Vaste middelen			Kapitaal	165.388,02	167.425,39
Gebouwen	18.385,—	17.993,—	Schulden op korte termijn		
Machines, auto, enz.	13.470,16	10.386,64	Crediteuren, te betalen kosten enz.	23.124,33	13.279,90
	31.855,16	28.379,64	Vooruit ontvangen quotum	17.164,75	15.056,50
Vlottende middelen				40.289,08	28.336,40
Effecten	34.496,88	34.500,—	Reserves		
Debiteuren en te vorderen kosten	20.501,03	11.194,34	Tentoonstellingsfonds	—,—	250,—
Voorraden	90.339,90	86.927,78	Reserve voor deelneming aan congressen	—,—	200,—
	145.337,81	132.622,12		—,—	450,—
Betalingsmiddelen					
Banken en spaarbanken	26.102,54	29.067,65			
Postgiro	1.650,95	5.542,17			
Kas	730,64	600,21			
	28.484,13	35.210,03			
Totaal	205.677,10	196.211,79	Totaal	205.677,10	196.211,79

**SPECIFICATIE BEHOORENDE BIJ DE BALANSEN
EN SAMENGESTELDE BALANS
PER 31 DECEMBER 1955**

Debiteuren, te vorderen kosten, enz.

Afdeling Vereniging interest	Gld.	Gld.
Afdeling Handel debiteuren	421,75	
Afdeling Suiker vrachten	10.037,08	
Afdeling Assurantie interest	24,50 701,01	725,51
	10,—	

Kapitaal

afdeling Vereniging	61.525,31
afdeling Handel	22.965,67
afdeling Suiker	76.082,70
afdeling Assurantie	6.851,71
	<u>167.425,39</u>

Crediteuren, te betalen kosten, enz.

Afdeling Vereniging maandschrift accountantskosten hoofdbestuur cursussen bibliotheek Ramp (nog af te dragen aan afdelingen) diversen	Gld. 250,— 1.000,— 3.934,45 1.050,67 198,13 1.344,80	Gld. 3.240,—	Gld. 11.038,05
---	--	-----------------	-------------------

Afdeling Handel sociale lasten accountantskosten omzetbelasting diversen	774,74 250,— 121,61 611,15		1.757,50
--	-------------------------------------	--	----------

Afdeling Suiker accountantskosten diversen	250,— 234,35		484,35
			<u>13.279,90</u>

SPECIFICATIE EFFECTEN

Afdeling Vereniging 29.000,— 3—3½% Nederland 1947	Gld.	Gld.
500,— idem 100	29.000,—	
100,— idem 100	500,—	
2.500,— 3% Staatsschuld 100	100,—	2.500,—

Afdeling Suiker 400,— 3—3½% Nederland 1947	100	400,—
---	-----	-------

Afdeling Assurantie

2.000,— 3% Arnhemse Hypotheekbank 100	2.000,—
	<u>34.500,—</u>

	Begroting 1955 Gld.	Exploitatie 1955 Gld.	meer Gld.	minder Gld.	Begroting 1956 Gld.	Begroting 1957 Gld.		Begroting 1955 Gld.	Exploitatie 1955 Gld.	meer Gld.	minder Gld.	Begroting 1956 Gld.	Begroting 1957 Gld.
Quotum	42.000,—	35.648,75	—	6.351,25	38.250,—	36.000,—	Salaris secr.pennm.	5.640,—	6.209,72	569,72	—	6.600,—	7.200,—
Verspreide leden	500,—	693,50	193,50	—	400,—	400,—	Pensioenbijdrage id.	2.060,—	2.058,83	—	1,17	2.060,—	2.060,—
Advertenties	2.500,—	1.575,90	—	924,10	1.200,—	1.200,—	Reis- en verblijfkosten id.	1.000,—	1.235,70	235,70	—	1.300,—	1.300,—
Interest	2.000,—	2.396,22	396,22	—	2.400,—	2.400,—	Sociale lasten	1.000,—	696,03	—	303,97	900,—	950,—
Pensioenbijdrage secr.-penningm.	275,—	275,—	—	—	275,—	275,—	Kantoorhulp	1.100,—	600,—	—	500,—	600,—	600,—
Pensioenbijdrage id. kapitaaldienst	1.071,—	1.071,—	—	—	1.071,—	1.071,—	Hoofdbestuur	2.100,—	1.686,44	—	413,56	2.000,—	2.000,—
Verzekering bijenvolken	4.950,—	3.100,—	—	1.850,—	3.100,—	3.100,—	Algemene vergadering	2.700,—	2.251,79	—	448,21	1.200,—	1.200,—
Nadelig saldo	—	252,77	—	—	—	—	Propaganda	1.000,—	686,89	—	313,11	1.000,—	1.000,—
Nadelig saldo t.l.v. kapitaal	—	—	—	—	—	1.594,—	Subsidie lezingen en bijenmarkten	350,—	25,—	—	325,—	200,—	200,—
							Examen praktisch imker	100,—	296,30	196,30	—	300,—	300,—
							Maandschrift	25.800,—	22.281,05	—	3.518,95	22.468,—	21.230,—
							Alg. onkosten drukwerken en kantoorbehoeften	2.000,—	1.663,04	—	336,96	1.500,—	1.500,—
							Accountant	400,—	250,—	—	150,—	250,—	250,—
							Imkersdag	500,—	170,37	—	329,63	500,—	1.000,—
							Bibliotheek	500,—	250,52	—	249,48	400,—	400,—
							Verzekering bijenvolken	4.950,—	3.100,—	—	1.850,—	3.100,—	3.100,—
							Cursussen	500,—	320,40	—	179,60	500,—	500,—
							Nationale honingtentoonstelling	200,—	405,69	205,69	—	400,—	400,—
							Afschrijving materiaal	250,—	238,—	—	12,—	250,—	250,—
							Contributie K.N.L.C. enz.	—	137,37	137,37	—	150,—	150,—
							Kosten filmvertoning	150,—	—	—	150,—	—	—
							Bijdrage kosten deelneming congressen	200,—	200,—	—	—	200,—	200,—
							Tentoonstellingsfonds	—	250,—	250,—	—	250,—	250,—
							Onvoorzien	796,—	—	—	796,—	568,—	—
	<u>53.296,—</u>	<u>45.013,14</u>	<u>589,72</u>	<u>9.125,35</u>	<u>46.696,—</u>	<u>46.040,—</u>		<u>53.296,—</u>	<u>45.013,14</u>	<u>1.594,78</u>	<u>9.877,64</u>	<u>46.696,—</u>	<u>46.040,—</u>

Aan de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt
in Nederland,
W a g e n i n g e n.

Mijne Heren,

Hierbij hebben wij het genoegen U ons rapport over het boek-
jaar 1955 te doen toekomen.

Voorzover ons dit in het belang van ons onderzoek noodzakelijk
voorkwam, hebben wij de verschillende administraties steek-
proefsgewijze aan de hand van de bescheiden en de ons ver-
streckte inlichtingen gecontroleerd.

De aanwezigheid van de effecten hebben wij geconstateerd aan
de hand van de opgave van de Twentsche Bank N.V. te Wage-
ningen, waar deze effecten in open bewaargeving berusten.

In verband met het besluit van Uw Hoofdbestuur om niet tot
verdere liquidatie van het effectenbezit over te gaan, maar te
wachten, totdat de betreffende stukken uitloten, zijn alle effec-
ten gewaardeerd tegen de nominale waarden en zal in de toe-
komst geen rekening meer worden gehouden met de officiële
beursnoteringen.

De koerswinst, resp. het koersverlies, is ten gunste, resp. ten
laste van de desbetreffende kapitaalrekeningen gebracht.

De saldi van de banken, spaarbanken en postrekeningen zijn in
overeenstemming met de rekeningen courant resp. de spaarbank-
boekjes per 31 december 1955. Van de aanwezigheid der kas-
gelden hebben wij ons op ongeregelde tijdstippen overtuigd.

De opbrengst van de effecten en de rente van banken en spaar-
banken is ten gunste van de rekening interest van de betref-
fende afdelingen geboekt.

Eveneens is ten gunste van deze rekeningen geboekt de tussen
de verschillende afdelingen verrekende rente wegens onderling
geleende gelden.

De polissen der brandverzekering zijn ons overgelegd. De polis-
sen bleken de desbetreffende risico's voldoende te dekken.
Bij de vaststelling der balanssen is rekening gehouden met de
bij de balansopmaking bekende gegevens.

T.a.v. de verschillende balanssen en exploitatie-rekeningen
merken wij nog het volgende op,

Afdeling Vereniging

Kapitaal f 61.525,31

Samengesteld als volgt:

	Gld.	Gld.
kapitaal per 1 januari 1955		60.216,06
bij: terugboeking reserve Rampenfonds	1.000,—	
ontvangen batig saldo van de opge- heven Koninginneteeltvereniging	754,15	
ontvangen vergoeding van de Bedrijfs- raad voor het destijds aan Dr. de Wilde voor kunstmatige inseminatie beschikbaar gestelde materiaal	1.000,—	
		2.754,15
		62.970,21
af: premie pensioenverzekering		
secretaris-penningmeester	1.071,—	
koersverlies effecten	121,13	
nadelig saldo 1955	252,77	
		1.444,90
		61.525,31

Reserve voor tentoonstellingsfonds f 250,—.

Ingevolge het besluit van de Algemene Vergadering om te
komen tot een stand, welke geschikt is om op tentoonstellingen
geplaatst te worden, is ten laste van het verenigingsjaar 1955
hiervoor f 250,— gereserveerd. Aanschaffingen voor dit doel
zullen ten laste van deze reserve worden gebracht.

Reserve deelneming aan congressen f 200,—.

Daar de internationale congressen eenmaal in de twee jaar
worden gehouden is, om tot een meer gelijkmatige verdeling
van lasten te komen, ten laste van dit verenigingsjaar f 200,—
gereserveerd.

Ten laste van 1956 zal dan gebracht worden het totaal der
kosten van de deelneming, verminderd met het in 1955 ge-
reserveerde bedrag.

Nog te betalen onkosten, enz. f 7.798,05.

In dit bedrag is f 3.954,45 begrepen wegens gegeven cursussen
in het verenigingsjaar 1954/55. Daar per balansdatum nog geen
afrekening met het Rijk had plaats gehad, is dit bedrag onder
de te betalen onkosten opgenomen.

Ten laste van de exploitatierekening is f 320,40 geboekt wegens
aandeel van Uw Vereniging in de kosten van cursussen en
lezingen.

Contributies Kon. Ned. Landbouw Comité, enz. f 137,37.

Als volgt samengesteld:

	Gld.
Kon. Ned. Landbouw Comité	102,82
Ver. tot behoud van Natuurmonumenten	15,—
N. F. O.	14,80
Nederl. Heide Mij.	4,75
	137,37

Afdeling Handel

Machines f 7.666,07

Saldo per 1 januari 1955	8.848,09
af: afschrijving 1955	1.182,02
	7.666,07

Goederen f 79.601,53

De goederenvoorraden zijn gewaardeerd tegen de per balans-
datum geldende inkoopprijzen, resp. tegen kostprijzen, indien
deze lager waren. Incourante artikelen zijn lager gewaardeerd,
resp. pro-memorie opgenomen.

Van de goederenvoorraden zijn ons specifieke lijsten overgelegd.
Steekproefsgewijze hebben wij ons van de aanwezigheid der
opgegeven hoeveelheden overtuigd.

Debiteuren f 10.037,08

Conform de lijst van openstaande vorderingen per 31 december
1955. Dubieuze vorderingen werden geheel afgeschreven.

Afdeling Suiker

Huis en kantoor f 17.992,—.

	Gld.
Saldo per 1 januari 1955	18.384,—
af: afschrijving 1955	392,—
	17.992,—

Zakken f 1.273,75.

De zakken zijn gewaardeerd tegen verschillende prijzen, afhan-
kelijk van het gebruik dat ervan is gemaakt.

Exploitatie huis en kantoor f 296,61 (nadelig)

Samengesteld als volgt:

	Gld.
Ontvangen huren	880,—
af: betaalde belastingen en kosten	1.176,61
	Nadelig 296,61

Samengestelde Balansen

Betalingsmiddelen f 29.067,65.

De betalingsmiddelen van de verschillende afdelingen zijn, voor-
zover dit met een juist financieel beleid in overeenstemming
was, rentegevend belegd geweest.

De saldi van banken en spaarbanken van de verschillende af-
delingen waren per ultimo 1955 als volgt:

	Gld.	Gld.
Spaarbanken:		
Nutsspaarbank, Amersfoort	675,19	
Nutsspaarbank, Wageningen	12.792,29	
Coöp. Boerenleenbank, Wageningen	2.510,06	
Rijkspostspaarbank	2.051,80	
		18.029,34
Banken, in rekening-courant:		
Twentsche Bank, Wageningen		11.038,31
		29.067,65

Voor het overige gaf ons onderzoek geen aanleiding tot bij-
zondere opmerkingen.

Hoogachtend,
Accountantskantoor W. H. VAN MOURIK.

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan het Bijenhuis te Wageningen

Vraag 10.

Kan men de houten buitenbak van de dubbele simplexkast vervangen door een zelf gevlochten buitenbak van stro, dus een soort korf, maar van onderen vierkant, die als een geheel over het binnenwerk heenvalt. 't Lijkt mij in de winter warmer, betere ventilatie en ook goedkoper. En zo 't wenselijk en mogelijk is, hoe vlecht men stro, hoe krijgt men de vouw eraan en welke materialen zijn er nodig?

H. E. t. B. te A.

Buitenbak simplex van stro?

Men zou inderdaad de houten buitenbak van een simplexkast kunnen vervangen door een van stro gevlochten buitenbak. Voor het maken daarvan zou men moeten beschikken over een metalen geraamte van de juiste afmetingen, waaromheen men het stro kan vlechten, op dezelfde wijze, waarop men de Gravenhorster boogkorf maakt. Behalve dit geraamte heeft men niet méér nodig dan stro, vlechtband (gespleten riet, twijg of braamranken) en een vlechtnaald. Dit werk, dat niet zo heel gemakkelijk is, vereist nog al wat routine. Een goed korfvlechter kan het natuurlijk zonder moeite uitvoeren. Ik zou het u echter sterk afraden. De nadelen konden wel eens groter blijken dan het nut. Bovendien is het volstrekt overbodig. Het euvel schuilt immers niet in de grondstof, waaruit de buitenwand is gemaakt. Bij goede inwintering gaat een volk, hetzij dit gehuisvest is in een kast, hetzij in een korf, 's winters niet dood, zelfs niet bij de laagste temperaturen, welke wij kennen in ons land. Als er geen ziekte in het spel is, zal de dood van een voldoende sterk en moergoed volk dan ook altijd te wijten zijn aan onachtzaamheid of zorgeloosheid van de imker.

S.

BEGROTING MAANDSCHRIFT 1957

	Gld.
12 maanden 9000 nummers	14.000
2% A.S.F.	280
Cliché's, foto's, enz.	1.500
Porti Maandschrift	1.000
Adresseren, plaatjes, enz.	2.100
Medewerkers	1.500
Redacteur	600
Diversen en onvoorzien (redactie-commissie enz.)	250
	21.230
Advertenties	1.200
	20.030

Vraag 11.

Is 't hangen van de bijenwintertros, als één gesloten geheel niet beter in een korf dan in een kast, waar men de bijen verplicht, door de ramen, uit elkaar te zitten. 't Valt mij nl. op, dat de korfmaker na de winter nooit dode volken heeft en de kastimker, ondanks veel zorgen, wel.

H. E. t. B. te A.

Beter overwintering in kast of korf?

Uw mening, als zou men in een kast de bijen verplichten uit elkaar te zitten, moet op een misverstand uwerzijds berusten. Ook in een kast met ramen vormen de bijen 's winters een tros, die ongeveer bol- of eivormig is. Deze tros wordt dan uiteraard doorsneden door de betreffende raten. In een korf is het juist zo gesteld. De korf heeft echter voor de winterzit het voordeel, dat de wand meer bij de trosvorm aansluit en er derhalve minder schadelijke ruimte overblijft.

Dat de kastimker, ondanks veel zorgen, wel en de korfmaker na de winter nooit dode volken heeft, is een legende.

Het is wel zó, dat de dood van een kastvolk vaak het gevolg is van de omstandigheid, dat de tros het nog voorradige voedsel niet heeft kunnen bereiken. U weet, dat naarmate voedsel wordt verbruikt, de tros zich geleidelijk verplaatst. Bij korfvolken waar altijd bijenruimte tussen korfwand en ratenbouw wordt gelaten, komt dit euvel vrijwel niet voor. Door bij de inwintering van een kastvolk te zorgen voor bijenruimte **boven de bovenlatten** der ramen, voorkomt men het boven bedoelde gevaar. De bijenruimte in een kast tussen zijlatten der ramen en de wand van de kast en die via de onderlatten is bij zeer lage temperaturen door de bijen van de tros niet te gebruiken.

S.

Vraag 12.

Volgens de Aalster methode moet 13 dagen na het maken van de kunstzwerm het uitbreken der doppen geschieden. Voor mij is dat in de meeste gevallen niet mogelijk, omdat ik nooit kan zeggen of ik die dag in de stad ben. Kunt u een andere eenvoudige en veilige manier opgeven om dit bezwaar te ondervangen? Een dop geven vind ik niet veilig. Dikwijls worden er dan toch weer andere doppen opgetrokken, waardoor toch weer zwermen afvliegen. Ook het laten staan van één dop, ongeveer een week na het maken van de kunstzwerm is wat riskant.

K. G. te U.

Niet thuis op de dag van het doppen uitbreken.

Het uitbreken van de doppen kunt u ook de 14e dag nog doen, als u tenminste bij het maken van de kunstzwerm alle eventueel reeds aangezette en belegde doppen hebt verwijderd. Er is maar heel weinig gevaar, dat de 14e dag reeds een zwerm met jonge koningin af komt. De 15e dag wordt het echter riskant. Als u dus na 13 dagen geen gelegenheid hebt het werk te verrichten, kunt u het de volgende dag nog doen. „Op één dop zetten” na de 9e en vóór de 13e dag is inderdaad wat gewaagd, maar bij een zorgvuldige keuze kan het risico tot een minimum worden beperkt. Als men in tijdnood verkeert moet men wel eens wat wagen.

S.

Vraag 13.

Wanneer ik honing verkoop in bussen, gebeurt het meestal dat de mensen deze bussen terugbrengen met de bedoeling statiegeld te ontvangen, ook al heb ik dat soms helemaal niet berekend. Het gevolg is dat er zo langzamerhand een hele verzameling tweedehands-honingbussen ontstaan is, meestal gedeeltelijk verroest, welke ik eigenlijk niet zo zonder meer weer kan gebruiken.

Is het nu niet mogelijk om deze bussen op eenvoudige wijze te behandelen, dat ze althans van binnen weer schoon worden en bruikbaar zijn? Ik had b.v. gedacht aan omspoelen met plastic of iets dergelijks, maar weet helemaal niet of een dergelijk spoelmiddel bestaat en of dit zonder bezwaar voor de honing kan geschieden.

C. W. de V. te L.

Wat doen met oude honingbussen?

Honingbussen, welke van binnen enigszins verroest zijn, kunnen helaas voor het bewaren van honing niet meer doelmatig gebruikt worden. De bewerking, welke zij daartoe zouden moeten ondergaan, zou veel te duur uitkomen.

S.

Uit de Afdelingen

AFD. BUNNIK-HOUTEN E.O.

Op 10 april wordt de voorjaarsvergadering gehouden, waar de heer C. Pater zal spreken over: Hoe benutten wij de voorjaarsdrachten? 's Avonds om 7.30 uur in café „De Velling”, Schoudermantel, Bunnik. Ook leden uit andere afdelingen zijn welkom. Tevens krijgen de leden een restitutie van hun voorjaarsruiker en zal het zomerprogramma besproken worden. De propaganda-afdeling van Bunnik-Houten zal deelnemen aan de tentoonstelling De Drie Zulen, welke gehouden wordt van 20-28 april op het Vredenburg te Utrecht. Onze afd. kon weer 2 nieuwe leden inschrijven. Wat de verhuur van bijenvolken op het fruit betreft, wij kunnen nog volken plaatsen in Noord-Holland. Inlichtingen Achterdijk 26, Bunnik. U ziet: onze afd. behoort nog steeds tot de actieve afdelingen op allerlei gebied en vele plannen wachten nog op nadere uitwerking.

C. P.

Lezing A. T. v. d. Brink

De heer v. d. Brink hield op 16 febr. een lezing over zijn methode, die in telegramstijl aldus weergegeven kan worden. De najaarsbehandeling is zeer belangrijk, deze moet de grondslag leggen voor het volgend jaar. De moeren worden geknipt, raten gesorteerd en volken opgevoerd. Alles is half oktober klaar. Maartcontrole: volken, die op minder dan 7 à 8 raten zitten, zijn te klein, te weinig vlieg-bijen voor de voorjaarsdracht. Een volk bijvoegen met krant er tussen, volk trekt samen in de bovenbak, snelle uitbreiding van broednest. Begin juni slingeren. Volken, die zwermelingen hebben, geheel opofferen en verdelen in 6 raamskastjes om, inkrimping der volken weer te herstellen en voor versterking der grote volken. Als het broed uit de ramen van 6 raamskastjes grotendeels is uitgelopen en de jonge moeren fluiten, worden alle ramen afgestoten en vervangen door kunst-raat. Een dag sluiten voor rust, dan een weinig voeren, daarna flink voeren, mooie bouw, snelle bevruchting. Na het oogsten van de hoofdvrucht worden de oude moeren verwisseld door de jonge uit de zes-raamskastjes.

Op de lezing volgde een geanimeerde gedachtenwisseling en een uitnodiging van de heer van de Brink, om deze zomer zijn stal te komen bezichtigen om zijn methode in de praktijk te zien. Daarvan zullen we gaarne gebruik maken.

BECKER, secr.

AFDELING ZEIST

Na een barre winter kijken we graag eens achter ons. Wanneer de afd. Zeist dit doet wekt het onwillekeurig aangename gedachten op aan de bijeenkomsten van onze afdeling.

Hadden wij in oktober een honingbak-avond, die zeer geslaagd mag heten, in november mochten wij ons verheugen over

de komst van de heer v. Aarst van het Bijenteeltconsulentschap, die een mooie en zeer leerzame causerie hield over honingverzamelen door de bijen. Bravo! Op onze jaarvergadering in januari genoten wij van een causerie door de heer J. H. v. Lonkhuyzen Sr. over „Een reis naar Suriname en de bijen aldaar”, zeer interessant en leerzaam.

Op 21 febr. hebben wij een grote film-avond belegd, waaraan vier andere verenigingen deelnamen. De films waren de kleurengeluidsfilms „Krügers Wildtuin”, „Die Viswaters van die Transvaal” en „Die Swervers in die Woestijn”, gratis afgestaan door de ambassade van Die Unie van Suid Afrika. Buitengewoon mooie films uit het land van ons broeder-volk. De gesproken taal is Afrikaans maar goed te verstaan. Zelfs heeft de ambassade ons een bedrag vergoed als bijdrage in de onkosten. Dit is een buitengewone service. Onze dank en hulde.

J. J. DORRESTEIN.

AFD. KOLLUMERZWAAG

Op 14 maart 1956 werd plotseling weggenomen onze trouwe secretaris-penningmeester, de heer

ANNE J. KORPORAAL

te Zandbulten (Fr.), in de ouderdom van 52 jaar.

In hem verliezen wij een ijverig bestuurslid en trouwe bijenvriend, die met zijn grote praktische kennis altijd klaar stond om een ander te helpen.

Wij zullen aan hem steeds een goede herinnering behouden. God trooste zijn diepbedroefde vrouw en kinderen. Namens het Bestuur der afd. Kollumerzwaag,

P. TAMSMA, voorz.

Tijdens een zakenreis in Drenthe op 14 maart 1956 is plotseling van ons weggeroepen ons mede-bestuurslid, de heer

A. J. KORPORAAL

imker te Zandbulten (Fr.).

Het bericht van zijn overlijden heeft ons diep getroffen. Het doet ons leed, dat hem slechts 52 levensjaren zijn geschonken.

Wij hadden hem zo graag nog vele goede jaren gegund. Het heeft niet zo mogen zijn.

Aan ons is echter niet toebedeeld te oordelen wat wijs en goed is voor de mens.

Wij hebben enkel te aanvaarden en te berusten. Maar daarmee is niet gezegd, dat wij Korporaal niet heel erg zullen missen. Hij was voor ons meer dan een mede-bestuurslid. Hij was onze goede vriend. Wij hebben een eenvoudige en uitermate rechtschapen medewerker verloren. Hoe klaar en zakelijk, maar bovenal hoe eerlijk was hij in zijn oordeel. Hij was vooral de mild gezinde, de meelevende en meevoelende mens. Korporaal, vriend, wij missen je erg. Wij zullen je niet vergeten, goede makker!

Het Bestuur van de Kring Friesland.

BIJENMARKTEN

11 april: Purmerend.

13 april: Dordrecht.

14 april: Zenderen.

18 april: Weert.

20 april: Tilburg

27 april: Emmen.

SPEURBIJTJES

Tot 20 woorden f 1,50. Elke 4 woorden meer 30 cent. Vooruitbetaling op giro 846801. Inzenden vóór de 20e der maand.

BEN KOPER van 40 bevolkte Simplexkasten. ALSENOY, Kerkstraat, Hoevenen, België.

TE KOOP: 8 bevolkte Bijenkasten, waarvan 6 met 10 ramen en 2 met 9 ramen. J. A. v. d. LINDE, Mijnsheerenlaan 39B, Rotterdam.

TE KOOP: Bevolkte Bijenkasten met reserveraampjes, kunst-raat enz. DE VRIES, v. Vleutenstraat 7, Zaandijk.

WIE KAN EEN BEGINNER aan Kori- of Zesraamsvolken helpen. Bericht en naaste prijs aan: ALE v. d. HEIDE, Elso (Fr.).

BILLIJK TE KOOP: 5 Bijenvolken, 8-raams Simplexmaat, bij J. GROOT, Venuslaan 80, Enkhuizen.

TE KOOP: Alle Jaargangen Groentje van 1923—1954 tegen aannemelijk bod. M. VAN EIJK, Weth. Venteweg 84, Gouda.

TE KOOP: Prima Heidepershoning. W. v. 't LAND, Honingzemerij, Barneveld. Tel. 607.

TE KOOP: Enige beste Bijenvolken in ronde korven, f 17,50 en f 20,— per stuk. Ruim 4 kg zuivere Bijenwas en de Jaargangen Maandschrift '36—'41 en '46—'55 voor hoogste bod. ALB. BIJKER, D 13 Rouveen.

TE KOOP GEVR.: 3 zes- of achtraams Kastjes, compleet (Simplexmaat). J. D. VAN KALKEREN, Dijk 73, „Winkelehof”, Maurik.

TE KOOP: 14 Bijenkasten (simplex) dubbelwandig, uitneembaar, geheel compleet, zinken daken, zo goed als nieuw. Uitgebouwde ramen, extra broed- en honingkamers, koninginroosters, glazen ramen, reisramen, voerbakken (zink), honingslinger 3 raams en gereedschappen voor elk aannemelijk bod. Adres: A. B. POOL, Hilleniusingel 11 R'dam (N.) Tel. 82435.

TE KOOP GEVRAAGD: 6 koningin draadroosters, simplex maat. VAN EE, Hoog-Buurloseweg 85, Ugchelen.

Redacteur: R. P. Groenveld. Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis, Wageningen, Telefoon 2863. Post-rekening 846801.

Commissie van Redactie: A. S. Planting, B. A. v. d. Sande en A. Vink. Adviseurs: de Rijksbijenteeltconsulenten.

Wij exposeren onze FEEKA- en LENSTARO-kasten op de grote middenstandstentoonstelling DE DRIE ZUILEN te Utrecht van 20-28 april a.s. op het Vredenburg, stand 213.

Kent U reeds onze zelfafstandscheppende FEEKA-ramen à 42 ct. per stuk? Simplexmaat.

Vraagt prijslijst.

FEEKA HANDELSONDERNEMING - BUNNIK
Telefoon 305

Wij leveren het beste tegen de laagste prijzen

Kunstraat br.k.m. per kg f 7,—; idem h.k.m. pl.m. 35 per kg f 7,—. Simplexkasten dubbelw. 2 broedkamers, compleet f 35,—; idem broed- en h.kamer compleet f 34,—. Bijenkappen ruim model slechts f 3,75. Bijensluiers, bruine tule, ruim model, slechts f 4,—; enz. Alles zeer billijke prijzen. Werkloon zuivere was tot kunstraat, 20 vel per kg f 1,25 per kg.

Onze nieuwe prijslijst is inmiddels verzonden. Wie niet een heeft ontvangen, vraag onze prijs-courant. Wordt gaarne gratis en franco toegezonden.

H. T. VAN DAM - BIJENPARK

JUBBEGA (Fr.) - Telefoon 103, Hoornsterzwaag
Giro 217250